

DEEL 2. Schepping

In het begin schiep God de geestelijke wereld (met de engelen) en de materiële wereld (waar de mensen wonen). De mens is in veel opzichten als evenbeeld van God geschapen.

Hoofdstuk 2.1. Geestelijke wereld

De geestelijke wereld is de eeuwige wereld van waaruit de materiële wereld geschapen is. De hemelen vormen de verblijfplaats van God, engelen en van mensen die er wachten op de opstanding van hun lichaam. Ook de satan en de gevallen engelen (demonen) functioneren vanuit de geestelijke wereld, maar niet waar God en de zijnen verblijven.

Hoofdstuk 2.2. Materiële wereld

In de Bijbel lezen we dat God de aarde heeft geschapen met alles erop en eraan en eromheen. Dat is niet te bewijzen, maar wel veel aannemelijker dan het alternatief dat alles vanuit toeval zou zijn ontstaan. Het een of het ander is uiteindelijk een kwestie van geloof.

Hoofdstuk 2.3. Menselijk wezen

De mens is het kroonjuweel van Gods schepping en geschapen voor een bijzonder doel. De menselijke drie-eenheid (geest, hart en ziel, en lichaam) is een afbeelding van de goddelijke drie-eenheid. Als je begrijpt hoe je innerlijk zo ongeveer functioneert, kun je beter inzien hoe je geloofsleven zich kan ontwikkelen.

2.1. Geestelijke wereld

De geestelijke wereld is de eeuwige wereld van waaruit de materiële wereld geschapen is. De hemelen vormen de verblijfplaats van God, engelen en van mensen die er wachten op de opstanding van hun lichaam. Ook de satan en de gevallen engelen (demonen) functioneren vanuit de geestelijke wereld, maar niet waar God en de zijnen verblijven.

2.1.1. Wat is de geestelijke wereld?

2.1.2. Engelen

2.1.3. Wat doen engelen?

2.1.4. Bijzondere engelen

2.1.1. Wat is de geestelijke wereld?

God schiep de geestelijke wereld

"In het begin schiep God de hemel en de aarde ..." (Genesis 1:1, NBV2004)

Allereerst schiep God de geestelijke wereld. Pas later zou de materiële wereld worden geschapen. Deze werelden worden ook wel hemel en aarde genoemd, vooral als ze samen worden genoemd. De geestelijke wereld was en is in eerste instantie de woonplaats van God en de door Hem geschapen geestelijke wezens: de engelen.

De geestelijke wereld is erg anders

Het is een heel andere leefomgeving waar je met je stoffelijke lichaam niet kunt komen en die je met je gewone zintuigen niet kunt waarnemen. De geestelijke wereld lijkt erg abstract en onbegrijpelijk, misschien wel even moeilijk te begrijpen als radio en televisie voor iemand uit de achttiende eeuw. Even onwezenlijk klinken geestelijke onderwerpen voor mensen die daar niet mee vertrouwd zijn.

De geestelijke wereld is een beetje te vergelijken met een virtuele wereld zoals we die via internet kunnen waarnemen, zoals bijvoorbeeld 'Second Life'. Daarin kun je op het beeldscherm van je computer rondlopen of zelfs rondvliegen. Je kunt in die virtuele werelden met andere bezoekers communiceren en op zondagochtend zelfs een virtuele kerkdienst meemaken, samen met andere bezoekers. Het aantal virtuele werelden is onbeperkt en de mogelijkheden lijken bijna grenzeloos te zijn.

Natuurlijk gaat de vergelijking maar gedeeltelijk op, want de geestelijke wereld is niet virtueel maar zo reëel als maar kan. De geestelijke wereld is niet een soort droomwereld, maar zelfs echter dan de materiële wereld. Want de materiële wereld is uit de geestelijke wereld ontstaan, niet andersom! Bovendien heb je daar niet zelf de regie in handen, maar God. En dat is maar goed ook.

De materiële wereld is beperkt in ruimte en tijd, terwijl in de geestelijke wereld afstanden en tijd gewoon niet bestaan. Het doet denken aan dromen, waar afstanden niet bestaan en alle tijden door elkaar kunnen lopen. In feite zijn dromen ook ervaringen van de menselijke geest, dus vandaar dat de vergelijking niet eens zo slecht is. In de materiële wereld is alles tot op zekere hoogte meetbaar, zoals lengte, inhoud, gewicht, temperatuur. In de geestelijke wereld spelen morele waarden een belangrijke rol. Daar worden begrippen als liefde, trouw, zonde, dienstbaarheid waarneembaar. Dat zijn dus meer de innerlijke dingen, in plaats van de uiterlijke dingen waaruit de materiële wereld bestaat.

Hemelen (meervoud)

God is een geestelijke persoonlijkheid (Johannes 4:24) en is uiteraard de hoofdbewoner van de hemelse werkelijkheid. De Bijbel spreekt over 'hemelen' in het meervoud, maar in de meeste moderne vertalingen is dat detail 'wegvertaald'. Men sprak in Bijbelse tijden wel van zeven hemelen. De wolkenhemel werd van oudsher door velen als de eerste hemel beschouwd, de sterrenhemel als tweede hemel. Paulus schrijft over een visioen over de derde hemel, waar de engelen wonen en ook Gods uitverkorenen na hun leven op aarde (2 Korintiërs 12:2-4). In Efeziërs 2:6 spreekt Paulus over de hemelsferen, waarmee hij nadrukkelijk doelt op de verschillende hemelse gebieden die de totale geestelijke werkelijkheid omvatten.

God heeft zowel de geestelijke als de materiële wereld geschapen. Dat houdt in dat God zelf boven beide werelden staat en als enige in een derde hemelsfeer 'woont', die in de Bijbel wordt aangeduid als 'de hoogste hemelen'.

"Eer zij aan God in de hoogste hemelen ..." (Lucas 2:14, HSV2010)

Er zijn Bijbeluitleggers die ervan uitgaan dat er naast de geestelijke en de materiële wereld nog een derde wereld is: de goddelijke wereld, waarin alleen God woont. De volgende Bijbeltekst ondersteunt deze gedachte:

*"... de Koning der koningen en de Here der heren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, die geen der mensen gezien heeft of zien kan..."
(1 Timoteüs 6:15-16, NBG1951)*

Dat ontoegankelijke licht zouden we volgens deze uitleg dus toekennen aan 'de hoogste hemelen' ofwel 'de goddelijke wereld'. In ieder geval kunnen we uit dit alles voorzichtig concluderen dat God zo hoog verheven is boven zijn schepping, dat Hij meer is dan dat Hij ooit aan zijn schepselen zal laten zien. Tegelijk maakt de Bijbel duidelijk dat de drie-enige God overal aanwezig kan zijn, in alle werelden dus.

De geestelijke wereld is van een hogere rangorde

"Wij houden onze ogen immers niet gericht op de dingen die men ziet, maar op de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet, zijn van het ogenblik, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig." (2 Korintiërs 4:18, HSV2010)

In de Bijbel lezen we dat de onzichtbare, geestelijke wereld eeuwig is en de zichtbare, materiële wereld tijdelijk. De materiële wereld is uit de geestelijke wereld ontstaan (Hebreeën 11:3) en daarom mogen we er rustig van uitgaan dat de geestelijke wereld veel verhevener, grootser, omvangrijker en complexer is dan de materiële wereld. Daarom wordt van de geestelijke wereld vaak gezegd dat die zich boven ons bevindt (Exodus 20:4-5) en dat moet natuurlijk figuurlijk worden opgevat.

Engelen, demonen en mensen functioneren in de geestelijke wereld

Behalve God bewonen ook engelen de geestelijke wereld. Zij zijn geschapen als zuiver geestelijke wezens, die dus alleen een geestelijke verschijningsvorm hebben. Soms kunnen ze zich tijdelijk in een aards lichaam op aarde manifesteren. Ook de satan en zijn demonen behoren tot de geestelijke wereld, maar die mogen natuurlijk alleen in de lagere regionen van de geestelijke wereld wonen.

Hoewel mensen zijn geschapen om op aarde te leven, heeft God hen ook mogelijkheden gegeven om in de geestelijke wereld te functioneren. De mens is namelijk geschapen met een geest, waarmee hij bijvoorbeeld in staat is te communiceren met God. Tijdens zijn leven op aarde functioneert de mens voornamelijk in de materiële wereld, maar na zijn sterven is het andersom: dan zal hij uitsluitend of vrijwel uitsluitend in de geestelijke wereld functioneren. Zij verblijven in wat wij ook wel het hiernamaals noemen.

2.1.2. Engelen

Engelen zijn geestelijke wezens

Engelen zijn door God geschapen wezens die van nature in de geestelijke wereld functioneren, evenals de mensen van nature in de materiële wereld functioneren. Omdat de materiële wereld vanuit de geestelijke wereld is geschapen mogen we veronderstellen dat de geestelijke wereld VOOR de materiële wereld is geschapen, inclusief de engelen. Daarom konden de engelen getuigen zijn van de schepping van de materiële wereld:

"Waar was jij, toen ik de aarde grondvestte? ... terwijl de morgensterren samen jubelden, en Gods zonen het uitschreeuwden van vreugde?" (Job 38:5-7, NBV2004)

De termen 'morgensterren' en 'Gods zonen' kunnen in dit Bijbelvers gelezen te worden als 'engelen' (zie ook Job 1:6). Soms kunnen ze waarnemen wat op de aarde gebeurt:

"... Wij zijn immers een schouwspel geworden voor de wereld en voor engelen en voor mensen." (1 Korintiërs 4:9, HSV2010)

"Zo, zeg Ik u, is er blijdschap bij de engelen van God over één zondaar die zich bekeert." (Lucas 15:10, NBV2004)

Engelen hebben alleen een geestelijke verschijningsvorm, die we een geestelijk lichaam zouden kunnen noemen. Maar zo nodig kunnen ze zich tijdelijk in een aards lichaam op aarde manifesteren en de Bijbel geeft veel voorbeelden van zulke engelenverschijningen.

Engelen hebben meer kennis en een grotere macht dan mensen. Als geestelijke wezens kunnen ze zich letterlijk in 'no time' verplaatsen waarheen ze willen. Het aantal engelen is ontzagwekkend. De apostel Johannes probeert te beschrijven hoeveel hij er in zijn hemelvisioen zag:

*"... En hun aantal bedroeg tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen."
(Openbaring 5:11, HSV2010)*

Evenals mensen zijn ook engelen geschapen met een vrije wil. De meesten zijn God trouw gebleven, maar de satan is een geschapen engel die tegen God in opstand kwam en een deel van de engelen is met hem meegegaan. Deze 'gevallen engelen' mochten daarna niet langer in de hemel wonen waar God troont. De engelen die nu in de hemel wonen zijn altijd trouw gebleven aan God en hebben nooit gezondigd.

*"Prijs de HEER, hemelse machten, dienaren die doen wat hem behaagt."
(Psalm 103:21, NBV2004)*

Zijn engelen geslachtloos?

In de Bijbel worden uitsluitend mannelijke engelen beschreven. Jezus vertelde eens dat engelen niet zoiets als een huwelijk kennen (Matteüs 22:30). Op grond daarvan zijn er uitleggers die menen dat ze geslachtloos zijn, maar dat is geen logische conclusie. Daar staat tegenover dat er in Genesis 6:2 wordt gesproken over 'zonen Gods' (dat wil in dit geval zeggen: gevallen engelen) dat zij seksuele omgang hadden met 'vrouwen uit de mensen'. Ik vind dat behoorlijk mannelijk klinken. Bovendien zijn alle woordvormen die op engelen betrekking hebben mannelijk en niet vrouwelijk of onzijdig.

De meeste Bijbeluitleggers gaan ervan uit dat God alle engelen ooit ineens heeft geschapen, als volwassen mensen, hoewel er geen Bijbels bewijs voor is. Verder zijn het altijd gave, volwassen engelen. Bij de opstanding verscheen er bijvoorbeeld een engel die er jong uitzag:

*"Toen ze het graf binnengingen, zagen ze rechts een in het wit geklede jongeman zitten."
(Marcus 16:5, NBV2004)*

De Bijbel spreekt dus niet over babyengeltjes zoals je soms op plaatjes ziet. Ook geen vrouwelijke engelen of engelen met ouderdomsrimpels, zoals in de populaire Tv-serie 'Touched by an angel' van een aantal jaren geleden. De meeste engelenverschijningen die we in de Bijbel tegenkomen zijn kortstondig: ze zeggen iets, doen soms iets, en dan zijn ze weer weg. Het is dus erg onwaarschijnlijk dat ze op aarde allerlei langdurig zichtbare werkzaamheden of bezigheden verrichten, zoals in de genoemde Tv-serie.

Benamingen voor engelen

De Bijbel noemt engelen in zijn algemeenheid onder meer:

- zonen van God (Job.1:6; 38:7) omdat God hen als Schepper tot leven heeft geroepen
- uitvoerders van Gods wil (Psalm 103:20-21)
- dienende geesten, in de hemel (zie Bijbelboek Openbaring) en op de aarde (Hebreeën 1:4)
- heiligen (Psalm 89:5; Daniël 4:13; Daniël 8:13)

Rangorde en verschijningsvormen van engelen

We lezen in de Bijbel over allerlei soorten engelen. Enkele hoog gepositioneerde engelen worden met name genoemd: de boodschapper Gabriël (Lucas 2) en een voorname legeraanvoerder in de engelenwereld: Michaël (Daniël 10:13; Openbaring 12:7). We mogen ervan uitgaan dat er in de engelenwereld een zekere hiërarchie bestaat met bepaalde rangen en standen.

In het volgende gedeelte uit het Bijbelboek Openbaring beschrijft Johannes een uitzonderlijk machtige engel:

"Ik zag een andere machtige engel uit de hemel neerdalen. Een wolk omhulde hem en de regenboog was om zijn hoofd. Zijn gezicht was als de zon en zijn benen waren als zuilen van vuur. Hij hield een kleine boekrol geopend in zijn hand. Hij zette zijn rechtervoet op de zee en zijn linkervoet op het land. Hij riep met een luide stem, zoals een leeuw brult ..."
(Openbaring 10:1-3, NBV2004)

Diverse mensen hebben engelen waargenomen met een opvallend grote lichaamslengte (tot tweemaal zo groot als een mens), waarbij het ging om engelen die een beschermende taak uitvoerden.

Alle overige engelen hebben geen vleugels. Ze hebben die ook niet nodig om te vliegen omdat alle geestelijke wezens zich moeiteloos overal heen kunnen verplaatsen. Ze worden bij verschijningen op aarde meestal aangezien voor gewone mannen, andere keren als mannen met een stralend uiterlijk. Ze spreken met het gezag van hun Opdrachtgever. Ze gedragen zich uiterst vriendelijk en behulpzaam en nadat ze gedaan hebben waarvoor ze op aarde zijn verschenen, verdwijnen ze even plotse-ling als ze gekomen waren.

Engelen hebben de hemelse heerlijkheid

De Bijbel spreekt ook over engelen, die er verre van alledaags uitzagen en veel van Gods heerlijkheid afstraalden, zoals bij de aankondiging van Jezus' geboorte aan de schaapherders:

"Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en de heerlijkheid van de Heer omstraalde hen. Ze schrokken hevig." (Lucas 2:9, WV1995)

In het Bijbelboek Openbaring wordt van engelen in de hemel verteld dat ze witte kleding droegen (Openbaring 19:14) als teken van hun volmaakte reinheid. Ook na de opstanding van Jezus uit de dood verschenen er engelen in blinkende gewaden aan de discipelen (Lucas 24:4-6).

Soms wilden mensen aan wie een engel verscheen hem aanbidden alsof hij God zelf was. In zulke gevallen zeiden engelen met nadruk dat niet zij, maar alleen God aanbeden moest worden. Desondanks waren er christenen in de tijd van Paulus die ongezonder veel aandacht besteedden aan de engelenwereld. Paulus keurde dat streng af:

"Laat niemand u de prijs doen missen door ... engelenverering ..."
(Kolossenzen 2:18, NBG1951)

2.1.3. Wat doen engelen?

Engelen zijn dienende geesten

De Bijbel schrijft over engelen het volgende:

"Wat zijn de engelen anders dan geesten die God dienen en die worden uitgestuurd om hen te helpen voor wie het heil is weggelegd?" (Hebreeën 1:14, GNB1996)

Engelen hebben dienende functies. Zij hebben allerlei taken om God en mensen te dienen. Als zodanig beschikken zij over veel macht en bijzondere krachten, in afhankelijkheid van God.

En toch, mensen zijn geschapen om als hogere wezens te functioneren dan engelen en wel om twee redenen:

1. Engelen zijn zuiver geestelijke wezens, maar mensen hebben een dubbele natuur, om in zowel de materiële als in de geestelijke wereld te kunnen functioneren (tijdens hun leven op aarde voornamelijk in de materiële wereld, na het leven op aarde voornamelijk in de geestelijke wereld, na de opstanding in beide werelden)
2. Engelen zijn dienaren, maar mensen zijn bestemd om als kinderen en erfgenamen door God te worden aangenomen, opgenomen in Gods huisgezin.

Door de zondeval is de mensheid teruggevallen tot een lagere positie dan die van de engelen. Maar een gelovige is na zijn wedergeboorte met Jezus opgestaan tot een nieuw leven en heeft in verbondenheid met Jezus weer een positie in de geestelijke wereld ontvangen (Efeziërs 2:1-6) en bestemd

tot mederegeerders met Jezus. Deze werkelijkheid zal pas na het leven op aarde tot volle ontplooiing komen, maar een wedergeboren mens heeft dus wel een hoger toekomstperspectief dan de engelen.

Engelen hebben geen behoefte om op de voorgrond te treden, ze pronken niet met hun mooie uiterlijk en vragen niet onze aandacht. Ze willen onze aandacht alleen op God richten. Ze accepteren geen aanbidding.

"... En toen ik alles gehoord en gezien had, wierp ik me neer aan de voeten van de engel die me deze dingen liet zien, om hem te aanbidden. Maar hij zei: 'Doe dat niet! Ik ben een dienaar zoals jij en je medeprofeten, en zoals degenen die zich houden aan wat er in dit boek staat. Je moet God aanbidden.'" (Openbaring 22:8-9, NBV2004)

Een engel zal nooit bezit nemen van een mens; zoiets doen demonen juist wel.

Engelen als boodschappers

Het woord 'engel' betekent letterlijk 'boodschapper'. Bij veel engelenverschijningen op aarde blijkt het dan ook te gaan om het doorgeven van berichten vanuit de hemel aan mensen op aarde. Een van de engelen wordt met name genoemd: Gabriël. Waarschijnlijk is hij een engel met een zeer hoge rang:

- Gabriël gaf Daniël tekst en uitleg met betrekking tot visioenen over de toekomst (Daniël 8:15-26; Daniël 9:21-27).
- Gabriël kondigde de geboorte van Johannes de Doper aan, de grootste profeet onder het Oude Verbond (Lucas 1:5-25).
- Gabriël kondigde de geboorte van Jezus aan bij Maria (Lucas 1:26-38) en mogelijk ook bij de herders (Lucas 2:9-13).

In de Bijbel lezen we veel over engelen die namens God allerlei opdrachten gaven aan mensen. Voorbeelden:

- Een engel vertelde slavin Hagar dat ze terug moest gaan en haar excuses aanbieden aan haar meesteres Sara (Genesis 16:7-9).
- Een engel verscheen aan de Israëlieten in Bochim om hen te waarschuwen dat hun zonden tot ernstige problemen zouden leiden, tenzij zij tot inkeer zouden komen (Rechters 2:1-3)
- Een engel bezocht Gideon en droeg hem op om Israël te bevrijden van haar vijanden (Rechters 6:11-24)
- Een engel kondigde de geboorte van Simson aan (Rechters 13)
- Een engel vertelde Jozef in een droom dat hij met Maria moest trouwen, ondanks dat ze zwanger was (Matteüs 1:20-22). Later zei de engel hem dat hij met Maria en het kind Jezus uit Betlehem naar Egypte moest vluchten (Matteüs 2:13). Toen het gevaar geweken was gaf de engel hem een seintje dat ze weer terug naar huis konden gaan (Matteüs 2:19-20).

Engelen als strijders

In de Bijbel komen we ook engelen als strijders en beschermers tegen, zoals bij de geboorte van Jezus:

"Plotseling was er bij de engel een heel leger uit de hemel; ze loofden God..."
(Lucas 2:13, WV1995)

Het ontgaat veel Bijbellezers dat dit geen zangkoortje was, maar een leger, en dat ze niet zongen, maar met elkaar een proclamatie uitspraken. Zij begeleidden hun Koning bij zijn binnenkomst in de materiële wereld waarop Hij de belangrijkste slag in de geestelijke oorlog tussen het rijk van God en dat van de satan zou leveren...

Enkele voorbeelden over engelen met een gevechtstaak:

- Voordat Jozua met het volk Israël om Jericho ging trekken, ontmoette hij een engel in de gedaante van een strijder, die zich 'vorst van het leger van de Heer' noemde (Jozua 5:13-15).

- Een engel versloeg een groot leger van Israëls vijanden (2 Koningen 19:35; Jesaja 37:36).

Engelen als uitvoerders van strafgerichten

Er zijn ook engelen Gods strafgerichten uitvoeren:

- Voorafgaande aan de uittocht van het volk Israël uit Egypte werden alle eerstgeborenen van de Egyptenaren gedood door een engel (Exodus 12:23).
- In opdracht van God voerde een engel een strafgericht uit over het volk Israël (2 Samuël 24:16-17)

Engelen als bevrijders en beschermers

Verder zijn er Bijbelse voorbeelden van mensen die door engelen zijn beschermd of bevrijd:

- Engelen beschermden Lot tegen woedende inwoners van Sodom (Genesis 19:10-11).
- Een engel beschermde het volk Israël tijdens de woestijnreis (Exodus 14:19; Numeri 20:16).
- Een engel beschermde Daniëls vrienden in een brandende oven (Daniël 3:24-27).
- Een engel beschermde Daniël in een kuil met verscheurende leeuwen (Daniël 6:23).
- Een engel bevrijdde de apostelen uit de gevangenis (Handelingen 5:19-20).
- Een engel bevrijdde Petrus uit de gevangenis (Handelingen 12:7-12).

Uit de recente geschiedenis zijn ook talloze getuigenissen van gelovigen die een bijzondere bevrijding of bescherming hebben meegemaakt. Enkele voorbeelden:

- In het begin van de vorige eeuw ging Sundar Singh als evangelist naar Rasa, een stadje in Tibet. Hij werd gevangen genomen en in een put geworpen om daar te sterven. Onder in de put lagen de dode lichamen van mensen die eerder dit lot hadden ondergaan. De diepe put was afgesloten met een deksel en een slot, waarvan de enige sleutel aan de broekriem van de lama hing, de plaatselijke bestuurder. Na enkele dagen werd de put geopend door een engel, die een touw naar beneden wierp en Sundar Singh omhoog hees. Het was voor iedereen duidelijk dat hij met goddelijke hulp was bevrijd.
- Op 5 mei 1997 is broeder Yun, een vooraanstaande Chinese kerkleider, bevrijd uit Zhengzhou, de meest beveiligde gevangenis van Henan in China. Zijn benen waren voorheen stukgeslagen om ontsnapping onmogelijk te maken. God zei hem op die ochtend: "Dit is het uur van je bevrijding." Hij stond op(!) en liep zijn bevrijding tegemoet. Deuren gingen vanzelf voor hem open en hij kon zo door de poort naar buiten wandelen.
- Tijdens de Gaza oorlog van Israël tegen de Hamas terroristen in 2009 hebben opvallend veel soldaten gemeld dat engelen verschenen om hen aanwijzingen te geven voor hun veiligheid en om hen te wijzen op plaatsen waar boobytraps waren geplaatst.

In de Bijbel lezen we de volgende uitspraken over beschermende engelen:

"Want hij (=God) stuurt je zijn engelen, ze zullen over je waken, waar je ook gaat."
(Psalm 91:11, GNB1996)

"Pas op dat u niet een van deze kleinen veracht. Want ik zeg u dat hun engelen in de hemelen altijd het aangezicht zien van Mijn Vader, Die in de hemelen is."
(Matteüs 18:10, HSV2010)

Op grond hiervan geloven veel mensen in persoonlijke beschermengelen.

Engelen als helpers

Engelen leiden en helpen gelovigen op allerlei manieren, en soms zijn ze zichtbaar:

- Een engel hielp Abrahams knecht Eliëzer om een geschikte vrouw voor Isaak te vinden (Genesis 24:7,40).
- Een engel begeleidde de occulte Bileam op weg naar de koning van Moab en reikte hem profetische woorden aan die hij bij de koning moest uitspreken (Numeri 22). Soms was de engel zichtbaar voor Bileam, maar meestal handelde hij vanuit het onzichtbare.
- Een engel bracht eten bij de uitgeputte en gedeprimeerde profeet Elia en gaf hem kracht om een woestijnreis te maken (1 Koningen 19:5-7).

- Engelen ondersteunden Jezus op moeilijke momenten, zoals na de verzoeken in de woestijn (Marcus 1:13) en bij zijn gebedsworsteling in Getsemane (Lucas 22:44).
- Engelen begeleiden mensen bij het sterven op weg naar de hemel (Lucas 16:22).
- Een engel zond (of bracht?) de apostel Filippus naar de woestijn om het evangelie te brengen aan een reizende kamerling (Handelingen 8:26).
- In een visioen spoorde een engel de Romeinse officier Cornelius aan om Petrus uit te nodigen (Handelingen 10:3-7).

Andere taken van engelen

In het Bijbelboek Openbaring worden diverse taken toegeschreven aan engelen, waarbij we mogen veronderstellen dat die taken op een of andere manier verband houden met hun rang of positie binnen de hemelse samenleving. Enkele voorbeelden:

- sterke, grote, ongewoon machtige engelen die op cruciale momenten spreken of handelen (Openbaring 5:2; 18:1-2)
- engelen die Gods uiteindelijke strafgerichten aankondigen en uitvoeren (Openbaring 8-9; 14:8-9; 14:19)
- engelen die in geestelijke zin de oogst van godvrezende mensen binnenhalen (Openbaring 14:15-19)
- een engel die Johannes van commentaar voorzag op wat hij in de hemel mocht zien (Bijbelboek Openbaring)

Conclusie

De Bijbel spreekt veel over engelen, meer dan de meeste Bijbellezers beseffen. Ze zijn om ons heen en vervullen zeer belangrijke ondersteunende taken. Ze verdienen meer van onze aandacht, meer dan de demonen die duidelijk minder vaak worden genoemd in de Bijbel...

2.1.4. Bijzondere engelen

Aartsengelen

Dit zijn engelen met een bijzondere positie en macht. Een van de aartsengelen wordt in de Bijbel met name genoemd:

"Michaël, de aartsengel, echter durfde, toen hij met de duivel redetwistte en een woordenwisseling had over het lichaam van Mozes, geen oordeel van lastering tegen hem uit te brengen, ..." (Judas 1:9, HSV2010)

Hier wordt meteen een tipje opgelicht van de sluier over de geestelijke wereld. Naast de zichtbare werkelijkheid op aarde is er een onzichtbare werkelijkheid en beide werkelijkheden vloeien in elkaar over, liggen in elkaars verlengde. Aartsengel Michael is kennelijk een hoge aanvoerder van een hemelse legermacht. Een en ander lezen we ook in het Bijbelboek Daniël, waarin een door God gezonden engel een en ander aan Daniël vertelt:

"... Wees niet bevreesd, Daniël, want vanaf de eerste dag dat u zich er met heel uw hart op toeleigde om inzicht te krijgen en om u te verootmoedigen voor het aangezicht van uw God, zijn uw woorden gehoord, en omwille van uw woorden ben ik gekomen. De vorst van het koninkrijk Perzië stond eenentwintig dagen tegenover mij, maar zie, Michaël, een van de voornaamste vorsten, kwam om mij te helpen ..." (Daniël 10:11-14, HSV2010)

Ook in de tijd voorafgaande aan de wederkomst van Jezus zal Michael en zijn leger actief betrokken zijn bij de gebeurtenissen op aarde. Hij zal een rol spelen in de geestelijke strijdvoering die de keerzijde vormt van de strijd van een leger van verenigde volken tegen de staat Israël:

" In die tijd zal de grote vorst Michaël opstaan om de kinderen van uw volk te beschermen... Maar al degenen van uw volk die in het boek staan opgetekend, zullen in die tijd worden gered." (Daniël12:1, WV1995)

Dan zal een (niet met name genoemde) aartsengel de opname van de gemeente van Jezus opstarten:

"... want de Here zelf zal op een teken, bij het roepen van een aartsengel en bij het geklank ener bazuin Gods, nederdalen van de hemel, en zij, die in Christus gestorven zijn, zullen het eerst opstaan;" (1 Tessalonicenzen 4:16, NBG1951)

Overigens worden er in de apocriefe (of deuterocanonieke) boeken minstens zeven aartsengelen genoemd.

Engel van de Heer

In het Oude Testament wordt vaak gesproken over 'de engel van de Heer'. Het lijkt een aanduiding te zijn van een heel bijzondere vertegenwoordiger van de Godheid. Een voorbeeld:

"Toen zeide de HERE (tegen Jakob): keer terug naar het land uwer vaderen..." (Genesis 31:3, NBG1951)

en vervolgens vertelde Jakob aan zijn beide vrouwen:

"En de Engel Gods zeide tot mij in de droom..." ...welnu, maak u reisvaardig, ga uit het land weg en keer naar het land uwer maagschap terug." (Genesis 31:11,13, NBG1951)

Bij de roeping van Mozes zien we iets soortgelijks:

"Daar verscheen de engel van de HEER aan hem in een vuur dat uit een doornstruik opvlamde. ...Maar toen de HEER zag ..., riep hij hem vanuit de struik: 'Mozes! Mozes!'..." (Exodus 3:2-4, NBV2004)

De meeste Bijbeluitleggers zijn van mening dat de 'Engel van de Heer' in het Oude Testament gelijkgesteld kan worden met een verschijning van de Here Jezus zelf. Kijk eens naar het volgende Bijbelgedeelte:

"Toen ging de Engel des HEREN van Gilgal naar Bokim en zeide: Ik heb u uit Egypte doen trekken en gebracht in het land dat Ik uw vaderen onder ede beloofd had, en Ik heb gezegd: Ik zal mijn verbond met u in eeuwigheid niet verbreken." (Rechters 2:1, NBG1951)

Dit kunnen moeilijk anders dan woorden van God zelf zijn...

Cherubs

Cherubs worden in de Bijbel als een apart soorten engelen vermeld. Zij worden steeds in verband gebracht met de troon van God en met de aanbidding van God. Er zijn veel Bijbelteksten waarin cherubs genoemd worden. Serafs worden alleen vermeld in Jesaja 6; misschien zijn zij ook 'gewoon' cherubs. Van deze engelen wordt nadrukkelijk vermeld dat ze elk zes vleugels hebben. Van de overige engelen wordt dit niet gezegd. Geestelijke wezens hebben geen vleugels nodig om zich te verplaatsen. In het Bijbelboek Openbaring lezen we maar een enkele keer dat er een bijzondere (gevleugelde) engel door de hemel vloog (Openbaring 14:6). Mogelijk was dat een cherub, ook al wordt dat niet in die Bijbeltekst vermeld.

Cherubs zijn zeer hoog geplaatste wezens in de hogere hemelsferen die de troon van God bewaken. Zo komen we cherubs op aarde tegen bij de ark van het verbond, die als het ware een aardse verschijningsvorm was van de hemelse troon van God (Exodus 25:18-20, 2 Kronieken 3:10-12).

Uit het Bijbelboek Openbaring blijken de vier cherubs de belangrijkste hoogwaardigheidsbekleders van de geestelijke wereld te zijn, die zich voortdurend bevinden in het centrale machtscentrum (het gebied rondom de troon) van de heilige en levende God.

Meer over cherubs in hoofdstuk 'Cherubs en Gods troon' in hoofdstuk 'Gods karakter'.

Samenwerking tussen God en zijn engelen

Als we bijvoorbeeld weten dat het spreken of handelen van God soms aan engelen wordt toegeschreven (of andersom) mogen we er rustig vanuit gaan dat engelen heel vaak spreken en handelen namens God en dat de woorden en daden van engelen in feite woorden en daden van God zijn. Andersom ook: wat God doet, wordt door engelen uitgevoerd.

Dit is allemaal beter te bevatten wanneer we bedenken dat er in de geestelijke wereld een volkomen harmonie is tussen God en de hemelbewoners. Er is een grote geestelijke verbondenheid en verwevenheid. Paulus spreekt in zijn brieven veelvuldig over het 'in verbondenheid met Jezus' of 'in Jezus' zijn van gelovigen. Dat is een soortgelijke eenheid en verbondenheid tussen Jezus en gelovigen, maar die op aarde nog niet volmaakt is. Ik verwacht dat we in het hiernamaals in een even hechte verwevenheid met Jezus zullen leven als de engelen momenteel met God.

Een voorbeeld hiervan is de wetgeving op de berg Sinaï. De Bijbel spreekt meestal over God die de levenswetten gaf, bijvoorbeeld in Exodus 20. Maar we lezen ook dat ze via engelen aan de mensen gegeven zijn:

"... u die de wet ontvangen hebt door tussenkomst van de engelen..."
(Handelingen 7:53, NBV2004)

Zie ook Galaten 3:19 en Hebrëeën 2:2.

2.2. Materiële wereld

In de Bijbel lezen we dat God de aarde heeft geschapen met alles erop en eraan en eromheen. Dat is niet te bewijzen, maar wel veel aannemelijker dan het alternatief dat alles vanuit toeval zou zijn ontstaan. Het een of het ander is uiteindelijk een kwestie van geloof.

2.2.1. Geloven in de schepping

2.2.2. Schepping van de aarde

2.2.3. Vragen over de schepping

2.2.4. Scheppingsdagen

2.2.5. Herschepping van de mens

2.2.1. Geloven in de schepping

Het begin

"In het begin schiep God de hemel en de aarde ..." (Genesis 1:1, NBV2004)

God was er voordat de schepping ontstond en de schepping is niet uit zichzelf ontstaan, maar door een bewuste daad van een intelligent, persoonlijk Opperwezen buiten de materiële wereld. Deze eerste tekst van de Bijbel is de basis van elk theologisch inzicht. Hoewel het scheppingsgeloof uitstekend is te onderbouwen vanuit de bestudering van de natuur, is het blijft het een zaak van geloof.

"Het geloof nu is de zekerheid van wat men hoopt, de overtuiging van wat men niet ziet ... Door het geloof begrijpen wij dat de werelden door Gods woord bereid zijn, zodat wat men ziet, niet ontstaan is uit wat zichtbaar is." (Hebreeën 11:1,2, TELOS1982)

Niets in de geestelijke wereld is meetbaar voor onze aardse meetinstrumenten, maar wel waarneembaar met het hart. Wie kennis gemaakt heeft met de God van de Bijbel en Hem betrouwbaar genoeg heeft geacht om zich in geloof aan Hem over te geven, zal weinig moeite hebben om Hem te aanvaarden als zijn Schepper. In het kennen van Hem ligt het hoogste geluk verborgen dat de Schepper heeft aangeboden aan de mensen die Hij heeft geschapen ...

Hoe heeft God de wereld geschapen?

Ik geloof dat God de aarde heeft geschapen zoals beschreven in Genesis 1 en 2 en dat deze hoofdstukken een feitelijke weergave geven van wat gebeurd is. Maar na het lezen van dit buitengewoon korte verslag in de Bijbel blijven er veel vragen over die de Bijbel niet beantwoordt. We lezen duidelijk WAT God op welke dag heeft geschapen, maar niet HOE Hij dat deed, op enkele details na die de Bijbelse scheppingsverslagen ons aanreiken. Het belangrijkste van deze hoofdstukken de boodschap dat de aarde in haar huidige vorm niet is ontstaan door toevallige, willekeurige ontwikkelingsprocessen, maar:

- God heeft de aarde geschapen en heeft de aarde GOED geschapen.
- De schepping vond plaats op een ordelijke manier, volgens een meesterlijk ontwerpplan.

In het scheppingsverhaal lezen we bij elke scheppingsdag dat God iets zei en dat er toen een scheppingswonder plaatsvond. In een van de Psalmen komen de volgende uitspraak tegen:

"Want Hij sprak en het was er, Hij gebod en het stond er." (Psalm 33:9, NBG1951)

Veel Bijbeluitleggers zeggen dat het spreken van God een scheppingsdaad was, dus dat de schepping DOOR zijn woorden is ontstaan. Maar we kunnen er met evenveel recht in lezen dat alles OP Gods spreken is ontstaan. We kunnen Gods uitspraken dan zien als aankondigingen van wat Hij vervolgens ging doen en om duidelijk te maken dat God het altijd en overal voor het zeggen heeft. De schepping ontstond niet vanzelf, maar door een reeks bewuste acties van een almachtige, oneindig intelligente en creatieve God, de Heerser over alles wat bestaat.

Afbeelding van de geestelijke wereld

"Door het geloof zien wij in dat de wereld tot stand gebracht is door het Woord van God, en wel zo dat de dingen die men ziet, niet ontstaan zijn uit wat zichtbaar is." (Hebreeën 11:2, HSV2010)

De materiële wereld is geschapen vanuit de geestelijke wereld en daarom is de materiële wereld van een lagere orde dan de geestelijke wereld. Het is een soort afbeelding van de geestelijke wereld, zodat er in de materiële wereld veel van de geestelijke wereld te herkennen is. Een foto is een afbeelding van een bepaald object, bijvoorbeeld een berglandschap of een persoon. Zo'n foto is natuurlijk vele malen onbeduidender dan de werkelijkheid die op de foto is afgebeeld, maar het gefotografeerde object is er wel op te herkennen. Ik denk dat we zo de verhouding tussen de geestelijke en de materiële wereld kunnen omschrijven. De geestelijke wereld is de ECHTE wereld; de materiële wereld is er slechts een afdruk van.

Raakvlakken geestelijke en materiële wereld

De geestelijke wereld zou waarschijnlijk best zonder de fysieke wereld kunnen bestaan, maar andersom niet. De materiële wereld wordt vanuit de geestelijke wereld bestuurd, waar overigens andere wetmatigheden gelden dan op de aarde. Zo kunnen er vanuit de hemel 'bovennatuurlijke' handelingen worden uitgevoerd op de aarde, die uitgaan boven de natuurwetten op aarde. Wij noemen dat dan wonderen, omdat we ze niet kunnen verklaren. Maar vanuit de hemel bezien zijn het helemaal geen wonderen, maar alledaagse verschijnselen.

Als je er op let blijkt de Bijbel vol te staan van informatie over de communicatie tussen de geestelijke en de materiële wereld. Enkele voorbeelden:

- Godsopenbaringen aan mensen, bijvoorbeeld via profeten, dromen, visioenen, enz.
- het rechtstreeks spreken van God tegenover mensen, soms via engelen
- engelenverschijningen
- de geboorte van Jezus op aarde, de hemelvaart en de wederkomst van Jezus
- het verder leven van mensen in de geestelijke wereld, na hun dood op aarde, en later de opstanding uit de doden
- de mogelijkheid van gebed en gebedsverhoringen
- Gods ingrijpen op aarde

Hemelbewoners zijn waarschijnlijk in staat om geestelijke gebeurtenissen op aarde waar te nemen. De Bijbel geeft aan dat engelen in de hemel blij zijn als op aarde iemand tot bekering komt.

"Zo, zeg ik u, heerst er ook vreugde onder de engelen van God over één zondaar die tot inkeer komt." (Lucas 15:10, NBV2004)

Gestorven heiligen kunnen getuige zijn van de geloofsinspanningen van gelovigen op aarde (Hebreeën 12:1). Bij wijze van uitzondering mogen aardbewoners ook wel eens in de geestelijke wereld rondkijken (Ezechiël 1:1; 2 Korintiërs 12:2; Openbaring 1:10). Niet alleen in Bijbelse tijden, maar in onze dagen komt dit voor.

Uit het niets geschapen?

Het Hebreeuwse woord 'bara', het oorspronkelijke woord voor 'scheppen', wordt alleen gebruikt in relatie tot God. Dit woord betekent niet zozeer 'iets uit het niets doen ontstaan', maar 'vorm geven aan iets bestaands'. Naar mijn mening heeft God de schepping namelijk niet uit het niets gemaakt, zoals meestal wordt beweerd. In de Romeinenbrief lezen we iets over het ontstaan en de bestemming van Gods schepping:

"Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen..." (Romeinen 11:36, NBG1951)

Wat lezen we hier? God heeft alles niet uit het niets geschapen, maar uit ZICHZELF! Logisch eigenlijk, want de alomtegenwoordige, allesomvattende God omvat natuurlijk alles wat er bestaat. God heeft niet alleen een plan ontworpen voor de schepping, maar ook alle energie, al het basismateriaal voor de schepping komt uit God, die alles omvat.

"Hij (=Jezus) bestaat vóór alles en alles bestaat in hem." (Kolossenzen 1:17, NBV2004)

Buiten God is er niets en alles bestaat als het ware 'in' God. Zoals God de man ooit uit aards materiaal schiep en de vrouw uit de man (Genesis 2:7; Genesis 2:21-22), zo heeft Hij de hele schepping uit zichzelf gemaakt. We zijn deel van Hem. Door deze gedachte ben ik sterker gaan beseffen hoezeer God met zijn schepping verbonden is en hoe groot en allesomvattend Hij is. We zijn letterlijk uit onze Schepper voortgekomen.

Maar dat geldt ook voor de dieren, de planten en de levenloze dingen. Als we dit beseffen, moeten we de natuur met groot respect behandelen. Uiteraard gaan we de natuur niet vergoddelijken, zoals bij diverse religies het geval is.

2.2.2. Schepping van de aarde

Ontstaansgeschiedenis volgens de Bijbel

In de Bijbel lezen we drie verslagen van ingrijpende gebeurtenissen waardoor de aarde is geworden zoals die nu is:

1. **Schepping** (Genesis 1-2) - God heeft vanuit de geestelijke wereld de materiële wereld geschapen in zes dagen. God heeft de soorten levende wezens als zodanig geschapen en de mens afzonderlijk als het kroonjuweel van zijn schepping. God stelde de mens aan om namens Hem over de aarde te heersen. Er was een volkomen harmonie in de schepping. Zonde, dood en verderf waren nog onbekend op de aarde.
2. **Zondeval** (Genesis 3) - Doordat de mens ervoor gekozen heeft zich tegen God te keren en te luisteren naar Gods tegenstander, de satan, is de zonde in de wereld gekomen. De mens wilde niet afhankelijk van God zijn maar liet zich door de satan verleiden om zijn loyaliteit aan God op te zeggen. Daardoor ging de heerschappij van de aarde over in handen van de satan en verdween de heerlijkheid van God van de aarde en daarmee ook de harmonie uit de schepping. Deze verandering is als een vloek over de aarde gekomen en daarmee deden dood en verderf hun intrede. Dat degeneratieproces is doorgedrongen tot alles wat leeft.
3. **Zondvloed** (Genesis 6-8) - De wereld van de voortijd was onleefbaar geworden door extreme zonde en gewelddadigheid. God liet een wereldwijde vloed over de aarde komen waardoor het hele aardoppervlak met water bedekt werd en alle mensen en dieren omkwamen, behalve de familie van Noach en de dieren in de ark. Uit de familie van Noach en de geredde dieren is de aarde weer bevolkt.

Bij elk van deze drie gebeurtenissen was er een veranderingsproces dat vanuit de geestelijke wereld in de materiële wereld is uitgevoerd. Uit de Bijbelse geslachtsregisters blijkt dat het scheppingsproces van zes dagen ongeveer 6000 jaar voor de geboorte van Jezus is geëindigd.

Scheppingsproces en ontwikkelingsprocessen

De drie genoemde gebeurtenissen noemen wij bovennatuurlijke processen, omdat ze buiten de bestaande natuurwetten omgaan. Vooral bij de zondvloed kan God daarnaast natuurlijk ook gebruik hebben gemaakt van 'gewone' natuurverschijnselen. Deze drie processen zijn totaal verschillend van de ontwikkelingsprocessen die na de schepping en de zondvloed in de natuur tegenkomen.

Vanuit de wetenschap komen allerlei 'bewijzen' dat de aarde veel langer heeft bestaan dan de ongeveer 6000 jaar vanaf Adam. Daarbij zijn de waargenomen veranderingsprocessen in de natuur doorerekend tot ver vóór de zondvloed, vóór de zondeval en vóór de dag dat God de schepping voltooid had. Alsof er in die tijd geen bovennatuurlijke gebeurtenissen hebben plaatsgevonden.

Scheppingsprocessen zijn niet te vergelijken met huidige ontwikkelingsprocessen in de natuur.

Het materiële is geschapen vanuit de geestelijke wereld. Het is vrijwel onmogelijk om ook iets zinnigs te zeggen over zo'n proces. En wat gebeurde er met de materie in het algemeen en bij levende organismen in het bijzonder toen de zonde en verderf in de wereld kwamen? En welke aardverschuivingen, klimaatveranderingen, veranderingen in de atmosfeer, veranderingen in het aardmagnetisme en andere veranderingen in de natuur hebben plaatsgevonden in de tijd van de zondvloed?

Bijbel en wetenschap

Ik denk dat we hiermee de kern te pakken hebben van de kloof tussen veel wetenschappers en Bijbelgetrouwe gelovigen.

1. Wetenschappers houden zich uitsluitend bezig met de materiële wereld en met alles wat objectief kan worden waargenomen en gemeten. Zij kunnen niets met veronderstelde acties vanuit de geestelijke wereld omdat dat buiten hun waarnemingsveld ligt.
2. Bijbelgetrouwe gelovigen kunnen niets met de conclusies die wetenschappers trekken uit waarnemingen wanneer die conclusies ingaan tegen Bijbelse gebeurtenissen. De eerder ge-

noemde drie geschiedenissen (schepping, zondeval en zondvloed) zijn een toetssteen geworden van Bijbelgetrouwheid.

De wetenschap is op zich geen vijand van het christelijke geloof en geen probleem voor christenen. Wel is de verleiding voor christenwetenschappers groot om de Bijbelse gegevens zoveel mogelijk om te buigen naar de denkmodellen van toonaangevende wetenschappers, waardoor ze hun Bijbelse basis kwijtraken.

Laten wetenschappers maar onderzoeken wat te onderzoeken is, en laten ze onweerlegbare feiten maar publiceren. Zolang de publicaties maar eerlijk genoeg zijn om de INTERPRETATIES van waarnemingen niet als FEITEN te presenteren en zolang er maar niet wordt gesproken over BEWIJZEN als het gaat om VERONDERSTELLINGEN die niet bewezen zijn.

Evolutie in plaats van schepping?

De gangbare evolutietheorie is een verklaring voor het ontstaan van de huidige soorten levende organismen op aarde. Volgens deze theorie hebben alle soorten uiteindelijk een gemeenschappelijke afstamming. Steeds nieuwe soorten zouden zijn ontstaan door:

1. **mutaties** - Dat zijn willekeurige veranderingen (in de praktijk vrijwel altijd misvormingen) die af en toe een enigszins afwijkende, levensvatbare variatie binnen de soort opleveren. Het is een 'blind' proces dat gestuurd wordt door toevallige omstandigheden. Er zouden oneindig veel mutaties nodig zijn om een nieuwe soort te laten ontstaan. Zoiets is nog nooit waargenomen.
2. **natuurlijke selectie** - Op den duur blijven de sterkste varianten bestaan. Natuurlijke selectie kan dus geen nieuwe soorten voortbrengen, alleen de niet levensvatbare varianten laten afsterven.

En dit wordt door wetenschappers gehanteerd als denkmodel om de ontstaansgeschiedenis van bijvoorbeeld levende organismen te bestuderen en in kaart te brengen, onder meer aan de hand van geologische vondsten, fossielen en ouderdomsbepalingen. Na de ruim honderd jaar van het bestaan van dit gedachtegoed is er echter nog geen sluitend bewijs geleverd dat deze theorie klopt. Daarom behoren alle conclusies van de natuurwetenschappen die op deze theorie gebaseerd zijn als onbevestigde conclusies te worden gepresenteerd en NIET ALS FEITEN.

Maar de Bijbel zegt...

De Bijbel zegt heel duidelijk dat God de soorten heeft geschapen; dat wordt wel driemaal genoemd in Genesis 1. De evolutietheorie gaat uit van geleidelijke processen van miljarden jaren waardoor de soorten min op meer spontaan uit elkaar zouden zijn ontstaan in een eindeloze cyclus van leven, voortplanten en afsterven. Wie niet gelooft in een schepping door een intelligent Opperwezen heeft dus weinig anders over dan geloof in toeval.

En hoe ontstond het eerste levende organisme? De wetenschap weet niet eens wat leven is, dus de grote vragen over het ontstaan van levensvormen blijven onbeantwoord.

"Waarom zou een stelletje atomen het vermogen hebben om na te denken? ... Niemand, en zeker niet de darwinist zelf, lijkt hier een antwoord op te hebben ... Het punt is dat er geen wetenschappelijk antwoord is." (Michael Ruse, UK, darwinistisch filosoof)

Het geloof in de Schepper is voor veel mensen niet op te brengen; met geloven in toeval lijken diezelfde mensen geen moeite te hebben. Waar blijft het logische denken? Wie een berekening probeert uit te voeren over de kans dat door willekeurige samenvoegingen van moleculen ooit een complex, levend mechanisme ontstaat raakt al snel zo ontmoedigd dat hij het opgeeft. Dat kan niet in miljarden jaren en zelfs niet in een aantal jaren van 30 cijfers. Zo'n tijdsduur gaat ver boven elk menselijk besef van tijd. Geloven in toeval als uitgangspunt voor een ontstaanstheorie vind ik rond uit belachelijk en op zijn minst extreem ongeloofwaardig. Daar is veel meer geloof (en bovendien BLIND geloof) voor nodig dan om in een Schepper te geloven.

Wie wel gelooft dat God de kosmos heeft geschapen, maar ook gelooft in een eeuwenlang evolutieproces, waarbij talloze planten en dieren zijn ontstaan en vergaan, accepteert ook niet dat dood en

verderf zijn ontstaan bij de zondeval van de mens (Genesis 3) en dat de hele mensheid uit slechts één mensenpaar is ontstaan. En dan is de geschiedenis van de zondvloed ook snel verworpen. We hebben het hier over een mening die strijdig is met de Bijbel.

Bijbel of evolutie

Er is geen Bijbels thema dat de laatste tientallen jaren zo onder vuur ligt als het Bijbelse scheppingsverhaal. De evolutiegedachte is enorm populair, ondanks dat elk bewijs ontbreekt en ook de aanneemelijkheid ver te zoeken is. Wat verklaart deze populariteit?

De belangrijkste reden dat zoveel mensen erin geloven is niet dat ze overtuigd zijn van de waarheid van de evolutietheorie, maar het feit dat ze er in WILLEN geloven. Daarmee is het ongewild een religie geworden, een godloze religie wel te verstaan. Mensen hangen een religie aan als ze menen dat ze er baat bij hebben. Welnu, de evolutietheorie geeft mensen iets waar hun hart naar hunkert: vrijheid, los van de banden van God, los van betuttelde regels die hen zeggen hoe ze wel en niet moeten leven.. Als ze denken dat ze door een reeks toevalligheden zijn ontstaan en niet door de schepping van God, zijn ze immers aan God geen verantwoording schuldig voor hun daden, Dat is de vrijheid die Adam en Eva zochten toen ze van de doodsboom in het paradijs aten. Het is dus bovenal een morele vrijheid. Maar het is een vrijheid die uiteindelijk leidt tot losbandigheid en ontmenselijking.

De consequenties van deze manier van denken zijn enorm. In het vrije westen zien we een snel toenemende decadentie, seksuele losbandigheid, ongebreidelde hebzucht en individualisering. er zijn politieke groeperingen die hun uiterste best doen om alles dat naar godsdienst ruikt uit het publieke leven te verwijderen. Als deze trend doorzet, leidt dit onherroepelijk tot de ondergang van de westerse cultuur vanwege het wegvallen van een gezonde morele basis waaruit de samenleving haar kracht kan putten.

Geschiedenis of een symbolisch verhaal?

Het scheppingsverhaal dat in Genesis 1:1 begon, wordt afgesloten met de woorden:

"Dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde. Zo ontstonden ze, zo werden ze geschapen." (Genesis 2:4, NBV2004)

Daarmee is de vraag al meteen beantwoord. Geschiedenis dus. Geschiedenis van een proces dat niet door mensen is waargenomen, dat vanuit de geestelijke wereld is uitgevoerd en daardoor niet is te vergelijken met enige andere gebeurtenis op aarde. Laat het ons dan niet verbazen dat de scheppingsgeschiedenis ons hier en daar voor raadsels stelt.

Er is geen aanduiding in de tekst dat het als poëzie bedoeld is of als een allegorisch verhaal. Niets van dat alles. Tegelijk kan niet ontkend worden dat er in de volgorde en de systematiek van de scheppingsdagen wel degelijk veel symboliek is te ontdekken. In de laatste onderwerpen van dit hoofdstuk wordt daar uitgebreid op ingegaan.

2.2.3. Vragen over de schepping

Is de aarde geschapen in 6x24 uur?

De Schepper is de enige die er bij was toen de kosmos ontstond. God heeft persoonlijk gezegd dat Hij de wereld in zes dagen heeft geschapen:

"Want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft..." (Exodus 20:11, NBV2004)

Veel christenen gaan er gewoon van uit dat God de wereld in 6x24 uur heeft geschapen. Daar is niets verkeerd mee. Tegelijk weten we dat het Bijbelse begrip 'dag' evengoed als een tijdperk van onbepaalde lengte kan worden gelezen. Vanwege onze onbekendheid met het wezen van de tijdloze geestelijke wereld van waaruit de aarde is geschapen, vind ik de discussie over al dan niet dagen van 24 uur niet erg zinvol. Pas op de vierde scheppingsdag heeft God de aardse tijdrekening mogelijk

gemaakt, toen God de hemellichamen schiep. Bij de eerste drie scheppingsdagen bestond die mogelijkheid nog niet. Laten meningen over de lengte van de scheppingsdagen geen toetssteen worden voor Bijbelgetrouwheid. Zolang een mogelijk langere tijdsduur maar niet gebruikt wordt om daarmee de evolutie aannemelijk te willen maken...

Kortom, God is in staat om de aarde te scheppen in zes miljard jaar, in zes perioden, in 6x24 uur of in zes seconden. Eenmaal zal God een Nieuwe Aarde scheppen. Geloof je dat? Laten we blij zijn dat God dan ook geen evolutieproces van miljarden jaren nodig zal hebben! Dan niet en in het verleden ook niet. Ik moet er niet aan denken dat alle mensen na het Laatste Oordeel, wanneer de bestaande aarde verdwenen zal zijn, miljarden jaren moeten wachten totdat God de Nieuwe Aarde eindelijk klaar heeft... Nee, God had er in het begin ook echt niet zoveel tijd voor nodig!

Spreken Genesis 1 en 2 elkaar tegen?

In Genesis 2:4 verandert de stijl van schrijven ten opzichte van de scheppingsgeschiedenis van Genesis 1-2:3. Het lijkt op een alternatief scheppingsverhaal waarbij sommige gebeurtenissen in een verschillende volgorde worden geplaatst.

De laatste eeuwen zijn de verschillen tussen Genesis 1 en 2 door ongelovigen en Bijbelcritici aangegepen om de Bijbelse boodschap over de schepping uit te hollen. Degene die als eerste invloedrijke denker zijn pijlen op Genesis 2 richtte was de Franse vrijmetselaar en filosoof Voltaire uit de achttiende eeuw, die nadrukkelijk het menselijk denken de voorrang gaf boven de Bijbel. Hij bestreed het christelijke geloof onder meer door de verschillen tussen Genesis 1 en 2 uit te vergroten en te suggereren dat er 'dus' twee tegengestelde scheppingsverhalen in de Bijbel staan en dat 'dus' minstens een van de beide verhalen als symbolisch moet worden opgevat en dat je 'dus' het totale scheppingsverhaal niet als feitelijke waarheid kunt aannemen.

Sommige Bijbeluitleggers concluderen uit de verandering van stijl vanaf Genesis 2:4 dat het 'daarom' door een andere auteur moet zijn geschreven, maar dat hoeft natuurlijk niet. Dezelfde schrijver kan voor verschillende soorten proza een verschillende stijl kiezen. En al zou het zo zijn, in dat geval moet het door Mozes zijn beschouwd als waarheidsgetrouw en als zodanig samengevoegd met de andere tekst.

Opmerkelijk is in dit Bijbelgedeelte vooral dat er vanaf Genesis 2:4 een andere benaming voor God wordt gebruikt. In onze Bijbelvertalingen lezen we de toevoeging HEERE, HERE of HEER als het over God gaat. Dat is niet zo vreemd, want deze benaming wordt vooral gebruikt waar het gaat om het aspect 'verbondenheid tussen God en mens'. En dat is in dit gedeelte ook aan de orde. Genesis 1 is een feitelijk verslag van de schepping in grote lijnen, terwijl in Genesis 2 de geschiedenis van de mensheid begint en hoe de betrokkenheid van God met de mens is begonnen. Een andere focus dus, waarbij geen reden is om daar allerlei andere conclusies aan te verbinden.

De Bijbel richt in Genesis 2 de schijnwerper op de mens, die op de zesde scheppingsdag werd geschapen. In Genesis 1:26-28 wordt de schepping van man en vrouw genoemd, terwijl uit Genesis 2 blijkt dat eerst de man en daarna de vrouw is geschapen. Dat is een nadere uitwerking van de zesde scheppingsdag, hoewel er best een korte of lange tijd is verstreken tussen de schepping van Adam en die van Eva. Als in Genesis 1 had gestaan dat God alleen de man had geschapen op de zesde dag, dan zou er iets ontbreken aan het totaalplaatje van Genesis 1, dus terecht dat de vrouw er bij werd genoemd. Genesis 1 geeft ons dus een globaal overzicht, terwijl er in Genesis 2 enkele details uit worden gelicht.

Bij het lezen vanaf Genesis 2:4 kun je als lezer (afhankelijk van de gebruikte Bijbelvertaling) de indruk krijgen dat God:

- eerst de mens schiep (vers 7)
- vervolgens planten (vers 8-9)
- daarna dieren (vers 19)

Toch kan aan de gebruikte werkwoordvormen geen volgtijdelijkheid worden afgeleid. Verschillende vertalingen gebruiken daarom terecht tijdvormen waaruit helemaal geen volgorde is af te leiden. Voorbeeld:

"Ook had de HEERE God een hof geplant in Eden..." (Genesis 2:8, SV1977)

Er blijven dan echt geen redenen over om te zeggen dat de beide scheppingsverhalen elkaar tegenspreken of elkaars betrouwbaarheid ondermijnen.

Hoe zijn de soorten ontstaan?

Wetenschappers hebben aangetoond dat in de loop van de afgelopen eeuwen kleine veranderingen binnen de soorten planten en dieren hebben plaatsgevonden. Dat wordt ook wel eens micro-evolutie genoemd waarbij de soort niet is veranderd, maar hooguit varianten van dezelfde soort zijn ontstaan. Maar de Bijbel zegt nadrukkelijk dat God de soorten planten en dieren afzonderlijk heeft geschapen:

"En God zei: Laat de aarde groen doen opkomen, zaaddragend gewas, vruchtbomen, die naar hun soort vrucht dragen, waarin hun zaad is op de aarde! En het was zo. En de aarde bracht groen voort, zaaddragend gewas naar zijn soort en bomen die vrucht dragen waarin hun zaad is, naar hun soort. En God zag dat het goed was." (Genesis 1:11-12, HSV2010)

"En God schiep de grote zeedieren en alle krioelende levende wezens waarvan het water wemelt, naar hun soort, en alle gevleugelde vogels naar hun soort... En God maakte de wilde dieren van de aarde naar hun soort, het vee naar hun soort, en alle kruipende dieren van de aardbodem naar hun soort..." (Genesis 1:21,25, HSV2010)

Klopt de volgorde van de scheppingsdagen?

Veel mensen hebben moeite met de volgorde van wat God in de zes achtereenvolgende dagen heeft geschapen. Die moeite ontstaat doordat ze hun eigen logica als maatstaf nemen voor de aannemelijkheid van de geschiedenis. Er is een heel eenvoudige oplossing van dit probleem: verklaar Genesis 1 tot een symbolisch verhaal, dan ben je van alle problemen af. Maar dan met je ook een verklaring vinden voor het volgende Bijbelvers:

"Dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde. Zo ontstonden ze, zo werden ze geschapen." (Genesis 2:4, NBV2004)

Een andere manier om Genesis 1 te ontcrachten is te beweren dat het is geschreven naar het wereldbeeld van die tijd en dat we het dus het niet letterlijk kunnen nemen. Verwacht je echt dat je later in de hemel te horen zult krijgen dat God zo'n belangrijk verslag als dat van de schepping in de vorm van een simpel verhaaltje voor simpele zielen in de Bijbel heeft laten schrijven, terwijl de werkelijkheid heel anders was?

Ook kunnen Bijbellezers moeite hebben met het feit dat God op de eerste dag het licht schiep en op de vierde dag de zon. De meeste Bijbellezers staan er niet bij stil dat het licht van de eerste scheppingsdag van een heel andere aard moet zijn geweest dan dat van de zon. Bovendien vertelt Genesis 1 ons niet dat het licht van de eerste dag werd VERVANGEN door het licht van de vierde scheppingsdag.

Zie meer hierover in onderwerp 'Scheppingsdagen'.

Welke plaats van de aarde binnen de kosmos?

Veel Bijbellezers vragen zich af of Genesis 1 wel klopt omdat daar de aarde als het centrum van de kosmos wordt voorgesteld. Wat is er voor bijzonders aan dit onbeduidende planeetje dat om een niet al te grote ster draait, die deel uitmaakt van een van de vele melkwegstelsels? Onze Schepper kan er immers een heel andere logica op na houden dan wij. Het zou ons niet hoeven te verbazen dat de aarde binnen het heelal een unieke plaats inneemt en de enige planeet is waar menselijk leven voorkomt. Het tegendeel is nog nooit bewezen, hoe hard wetenschappers ook hun best doen.

Het ontdekken van leven buiten de aarde lijkt een van de belangrijkste doelstellingen van ruimtevaartmissies te zijn. Kosten noch moeiten worden gespaard om te kunnen aantonen dat leven overal vanzelf kan ontstaan ZONDER Schepper. Denk aan de ruimtevaart missies die gericht zijn op de planeet Mars en de recente pogingen van astronomen om ergens in ons melkwegstelsel planeten te ontdekken met condities die lijken op die van de aarde. Het gaat steeds weer over die ene vraag: wat is de oorsprong van de mensheid? Kennelijk heeft de mensheid astronomische bedragen over voor zelfs het kleinste glimpje hoop op de ontdekking van leven dat spontaan ontstaan is.

Is de catastrofetheorie een goed alternatief?

"De aarde nu was woest en leeg, en duisternis lag over de watervloed; en de Geest van God zweefde boven het water. (Genesis 1:2, HSV2010)

Na het prachtige eerste Bijbelvers van Genesis 1 over de schepping van hemel en aarde zien we het beeld van een ruige aarde, bedekt met een soort oervloed. De beschrijving liegt er niet om. Is het aannemelijk dat God in het begin een aarde heeft geschapen die er zo afstotelijk uitzag? Zou God de aarde zo hebben gemaakt als een soort tussenproduct, dat nog afgemaakt moest worden? Is dat wel verenigbaar met Gods manier van doen. In de 19e eeuw zijn C.I. Scofield en later ook Dr. Chambers tot de mening gekomen dat er in de grondtekst van Genesis 1:2 niet staat "de aarde WAS woest ..." maar "de aarde WERD woest ...". Daarvan uitgaande kwamen zij tot de visie dat er tussen verzen 1 en 2 van Genesis 1 een of andere catastrofe moet hebben plaatsgevonden. Jesaja 45:18 wijst ook in die richting:

"Want zo zegt de HERE, die de hemelen heeft geschapen; Hij is God, die de aarde heeft gevormd en toebereid - Hij heeft haar niet als een woestijn geschapen ..."
(Jesaja 45:18, HB2008)

Een eventuele catastrofe is te associëren met de val van de satan en het feit dat hij op de aarde is geworpen (Openbaring 12:9) en de oorspronkelijke schepping tot een puinhoop heeft gemaakt. Dat past helemaal bij zijn karakter, want de naam 'duivel' betekent letterlijk 'door-elkaar-gooier' ofwel 'puinhoopmaker'. Deze Bijbeluitleg wordt overigens ook wel de 'gap-theorie' genoemd. Het resultaat van die catastrofe, een woeste, lege, duistere aarde, past uitstekend bij het standaard resultaat van satanische activiteiten.

Als we verder borduren op de catastrofetheorie, zou het overige van Genesis 1 vertellen hoe God de verwoeste aarde van vers 2 herschiep tot een volmaakte woonplaats voor mens en dier. Mogelijk waren er dan bij de oorspronkelijke schepping al planten en dieren geschapen, waarvan fossielen gevonden zijn. Deze theorie geeft dus de mogelijkheid om bepaalde vormen van leven te veronderstellen, die bij de catastrofe zijn uitgeroeid. Dat alles valt te plaatsen binnen deze uitleg van de eerste twee Bijbelverzen.

Uitgaande van deze uitleg zouden we in zekere zin kunnen spreken van de schepping (Genesis 1:1) en de herschepping van de aarde (Genesis 1:3-31). God heeft in zes dagen de lelijke, woeste, lege aarde dan herschapen tot een prachtige planeet vol levende wezens.

Deze catastrofetheorie is niet erg populair onder christenen omdat het niet zo overtuigend kan worden onderbouwd vanuit de Bijbel, maar verdient naar mijn mening toch wel wat meer aandacht.

Verwondering over de schepping

Door al die discussies over het ontstaan van de aarde zouden we bijna vergeten om ons te verwonderen over de grootsheid van het feit dat God hemel en aarde heeft geschapen. Daarbij kunnen we onder meer aan het volgende denken:

1. God heeft de aarde op zijn eigen manier gemaakt, zonder dat er een mens bij is geweest. HOE God alles gemaakt heeft zal waarschijnlijk altijd een raadsel blijven.
2. God heeft de aarde GOED gemaakt, zonder ontwerpfouten en zonder gebreken.

3. Direct na de schepping bruiste de aarde van leven en levenslust. Dood en verderf waren nog onbekend.
4. God heeft de mens als hoogst ontwikkelde schepsel de zorg en het beheer van de aarde toevertrouwd.
5. In de schepping straalt veel van Gods heerlijkheid af:
 - in de overvloedigheid van vormen, kleuren, geuren en geluiden
 - in de eindeloze creativiteit en veelheid van soorten planten en dieren
 - in de onmetelijkheid van de kosmos met talloze sterrenstelsels, waarvan wellicht het grootste deel nooit door mensen zal worden waargenomen
 - in de onnaspeurlijkheid van de microkosmos en de elementaire structuur van de materie
6. God heeft het leven geschapen als een geheim dat in Hem zelf verborgen ligt, terwijl wetenschappers sinds eind vorige eeuw het hebben opgegeven om te zoeken naar een materiële beschrijving van wat 'het leven' in levende cellen precies inhoudt
7. De Schepper die in staat is geweest om zo'n complexe en bijna oneindige schepping te creëren verdient het respect en de liefdevolle toewijding van alles wat leeft.
8. De God die de schepping gemaakt heeft is ook de enige die precies weet hoe deze schepping hoort te functioneren.
9. Deze God is de enige die recht heeft om de mensen voor te schrijven hoe zij zich behoren te gedragen en die hen kan beoordelen en aanspreken op hun daden.
10. De God die de aarde gemaakt heeft weet hoe Hij zijn schepselen gelukkig kan maken. Gelukkig wil Hij dat ook.

2.2.4. Scheppingsdagen

In dit onderwerp gaan we alle zes scheppingsdagen langs en zien daarbij dat God veel van zichzelf heeft afgebeeld in de schepping. Alles in de schepping getuigt van haar Schepper.

"Zijn onzichtbare eigenschappen zijn vanaf de schepping van de wereld zichtbaar in zijn werken, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid zijn voor het verstand waarneembaar..."
(Romeinen 1:20, NBV2004)

Overzicht

"De aarde nu was woest en leeg, en duisternis lag over de watervloed..."
(Genesis 1:2, HSV2010)

Deze vormloze planeet werd door de Schepper gebruikt als basismateriaal voor een volmaakt geschapen aarde, met alles erop en eraan. De scheppingsgeschiedenis in Genesis 1 laat ons zien dat God dit in zes dagen gedaan heeft. In deze zes scheppingsdagen kunnen we twee scheppingsfasen onderscheiden:

1. voorbereiding (dagen 1-3)
2. invulling (4-6)

voorbereiding		vervulling	
1	licht	4	zon (+ maan + sterren)
2a	atmosfeer	5a	vogels
2b	zeeën	5b	vissen
3a	vasteland	6a	landdieren
3b	eerste leven: planten	6b	hoogste leven: mens

Scheppingsdagen

Tijdens de eerste fase is de aarde voorbereid voor bewoning door dier en mens. Tijdens de tweede fase is de aarde gevuld met levende wezens: eerst dieren, vervolgens de mens. De eerste fase was een soort scheidingsproces, waarbij scheiding werd gemaakt tussen licht en donker, water aan de

oppervlakte en in de lucht, zee en vasteland. Gedurende de tweede fase werd de aarde gevuld werd met allerlei levensvormen.

Scheppingsdag 1 - Licht

"En God zei: Laat er licht zijn! En er was licht. En God zag het licht dat het goed was; en God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis. En God noemde het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de eerste dag." (Genesis 1:3-5, HSV2010)

Het licht van de eerste scheppingsdag is een geheim van de schepping waar we het minst van af weten. Het was naar mijn mening niet wat wij in het dagelijks leven als 'licht' kennen, maar een licht van een andere hoedanigheid. Ik geloof namelijk dat dit licht hetzelfde soort licht was als wat we op tal van plaatsen in de Bijbel tegenkomen als een zichtbaar licht met een bovennatuurlijke oorsprong. Wat ligt er meer voor de hand dan de gedachte dat het licht van de eerste scheppingsdag niets anders was dan ... Gods heerlijkheid die immers de waarneembare afstraling is van zijn aanwezigheid?

Zie meer hierover in onderwerp 'Gods heerlijkheid vanaf het begin' in hoofdstuk 'Gods heerlijkheid'.

Onze Schepper is de enige bron van het licht. In de Bijbel is licht bijna altijd een beeld van Gods merkbare aanwezigheid.

"... God is licht en in Hem is geheel geen duisternis." (1 Johannes 1:5, NBG1951)

In geestelijke zin betekent de eerste scheppingsdag de overwinning van het licht over de duisternis en de totale overwinning van het koninkrijk van het licht over het koninkrijk van de duisternis. Kijk maar naar de volgende voorbeelden:

- Het leven dat God geeft is sterker dan de dood.
- Gods genade is sterker dan Gods boosheid over de zonde.
- Gods liefde is sterker dan de haat van mensen.
- De gerechtigheid van Jezus weegt zwaarder dan de zonde van de mensheid.
- Gods waarheid is eeuwig, terwijl de leugen een keer ophoudt te bestaan.

Scheppingsdag 2 - atmosfeer en zeeën

"En God zei: Laat er een gewelf zijn in het midden van het water, en laat dat scheiding maken tussen water en water! En God maakte dat gewelf en maakte scheiding tussen het water dat onder het gewelf is, en het water dat boven het gewelf is. En het was zo. En God noemde het gewelf hemel. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de tweede dag." (Genesis 1:6-8, HSV2010)

Op de tweede scheppingsdag liet God een deel van het oppervlaktewater opstijgen in de vorm van waterdamp, waardoor ook bewolking werd gevormd. In het genoemde Bijbelgedeelte wordt vooral melding gemaakt van het scheiden water en waterdamp. Ik veronderstel dat God op deze dag de totale atmosfeer rondom de aarde in orde gebracht heeft. De laagste luchtlagen boven de aarde werd geschikt gemaakt voor de planten, de dieren en de mens die daarna zouden worden geschapen.

Scheppingsdag 3a - vasteland

"En God zei: Laat het water dat onder de hemel is, in één plaats samenvloeien en laat het droge zichtbaar worden! En het was zo. En God noemde het droge aarde en het samenvloeiende water noemde Hij zeeën; en God zag dat het goed was." (Genesis 1:9-10, HSV2010)

Hoe dit allemaal plaatsvond weten we niet. Liet God het droge land ontstaan doordat bepaalde gedeelten van de aarde omhoog kwamen of ontstond het droge land eenvoudigweg doordat er veel water was onttrokken uit het oppervlaktewater van de aarde? Scheppingsdagen 2 en 3a kunnen wel zodanig met elkaar verweven zijn dat ze in zekere zin één geheel vormden. Mogelijk is het daarom

dat we aan het einde van de tweede scheppingsdag niet het bekende refrein tegenkomen: "God zag dat het goed was." We kunnen dan zeggen dat scheidingsproces van scheppingsdagen 2 en 3a aan het einde van scheppingsdag 3 pas voltooid was.

Bij het vasteland denken we vooral aan vaste, levenloze stoffen. Deze worden in de Bijbel vaak vergeleken met geestelijke concepten. Zo wordt de eeuwige God vergeleken met een onwankelbare Rots, waar gelovigen op kunnen vertrouwen en kracht uit kunnen putten.

"Zeker, Hij alleen is mijn rots en mijn heil (=zegen), mijn veilige vesting, ik zal niet wankelen." (Psalm 62:7, HSV2010)

Edelmetalen als goud en zilver worden opvallend veel in de Bijbel genoemd. Goud en zilver moeten eerst gesmolten en gezuiverd worden voordat ze verwerkt kunnen worden tot siervoorwerpen. Dat laat iets zien van de innerlijke reiniging die een gelovige nodig heeft om tot geestelijke rijkdom te komen:

"Ik raad u aan, dat u van Mij goud koopt, gelouterd door het vuur, opdat u rijk wordt..." (Openbaring 3:18, HSV2010)

Dat smeltproces kan ook worden vergeleken met beproevingen die tot geloofsgroei leiden:

"... opdat de echtheid van uw geloof, kostbaarder dan vergankelijk goud, dat door vuur beproefd wordt, tot lof en heerlijkheid en eer blijke te zijn bij de openbaring van Jezus Christus." (1 Petrus 1:7, NBG1951)

Edelstenen en halfedelstenen worden gewaardeerd om hun schoonheid en hun hoge waarde. We komen twaalf edelstenen tegen op het borstschild van de hogepriester (Exodus 29:15-30). Deze vertegenwoordigen de twaalf stammen van Israël die de hogepriester voortdurend op zijn hart draagt (Exodus 29:30). Daarmee maakt God zichtbaar dat Hij zijn volk als buitengewoon kostbaar beschouwt en grote waarde hecht aan ieder die Hem dient.

Het Nieuwe Jeruzalem zal eenmaal gebouwd zijn op een fundament van twaalf edelstenen, naar het aantal apostelen (Openbaring 21:14; 21:18-20) en twaalf poorten van reusachtige parels, naar het aantal stammen van het volk Israël.

Scheppingsdag 3b - plantengroei

"En God zei: Laat de aarde groen doen opkomen, zaaddragend gewas, vruchtbomen, die naar hun soort vrucht dragen, waarin hun zaad is op de aarde! En het was zo. En de aarde bracht groen voort, zaaddragend gewas naar zijn soort en bomen die vrucht dragen waarin hun zaad is, naar hun soort. En God zag dat het goed was." (Genesis 1:11-12, HSV2010)

Nadat God had gezorgd voor lucht, water en vaste grond was er een leefklimaat ontstaan dat geschikt was voor allerlei levensvormen. Vooral op de vaste grond is een weelderige plantengroei ontstaan. Natuurlijk maakte God ook de waterplanten, maar het scheppingsverhaal tekent alleen de hoofdlijnen zonder details te noemen.

Planten mogen dan de eenvoudigste levende organismen hebben zijn, toch kunnen ze heel intelligent reageren op hun omgeving. Hun bladeren richten zich naar het licht en planten groeien recht tegen de zwaartekracht in. Hoe weet een plant dat het tijd is om vruchten voort te brengen? De veelzijdigheid van de plantenwereld laat ook iets van God zien. Planten worden in de Bijbel vaak gebruikt om geestelijke waarheden uit te beelden:

- een boom bij het water die vrucht draagt ondanks moeilijke omstandigheden (Psalm 1; Jeremia 17:7-8)
- de gelijkenis van de zaaier en van het zaad in de akker (Matteüs 13)
- het feit dat een graankorrel moet sterven om vrucht voort te brengen (Johannes 12:24-25)
- de gelijkenis van wijnstok en de ranken (Johannes 15:1-8)
- het verhaal van de bomen die een koning zochten (Rechters 9:8-15)

God heeft een grote variëteit aan planten geschapen. De hele plantenwereld is één grote afbeelding van Gods persoonlijkheid. Enkele voorbeelden:

- De woudreuzen weerspiegelen Gods majesteit (ceder van Libanon).
- De kleine bloempjes doen ons denken aan het feit dat God ook aandacht voor het kleine heeft.
- Waterplanten laten ons zien dat Gods leven in ons zich ook uitstrekt over ons emotionele leven.
- De rotsplanten laten zien dat we door Gods kracht kunnen overleven in moeilijke omstandigheden.

Scheppingsdag 4 - zon, maan en sterren

"En God zei: Laten er lichten zijn aan het hemelgewelf om scheiding te maken tussen de dag en de nacht; en laten zij zijn tot aanduiding van vaste tijden tot aanduiding van vaste tijden en van dagen en jaren! En laten zij tot lichten zijn aan het hemelgewelf om licht te geven op de aarde! En het was zo. (Genesis 1:14-15, HSV2010)

Op deze dag schiep God de lichtdragers: zon, maan en sterren. Vanaf deze scheppingsdag wordt de tijd aangegeven door de zon en de maan. De lengte van de dag wordt bepaald door de draaiing van de aarde om haar denkbeeldige as. De lengte van een jaar wordt bepaald door de tijdsduur van de omwenteling van de aarde om de zon. Vóór scheppingsdag 4 was er dus nog geen tijdrekening mogelijk zoals we die nu kennen.

De zon wordt in de Bijbel diverse keren genoemd als een beeld van God, de bron van alle licht en van alles wat goed is. Het is God die ook in figuurlijke zin licht brengt in de duisternis.

"Want God, de HEER, is een zon en een schild..." (Psalm 84:12, NBV2004)

Het oneindig lijkende heelal met talloze sterrenstelsels laten iets zien van de onmetelijke grootheid en scheppingskracht van onze Schepper. Vooral het kijken naar een heldere sterrenhemel brengt mensen tot aanbidding van God om zijn oneindigheid.

Scheppingsdag 5a, 5b en 6a - dieren

"En God zei: Laat het water wemelen van wemelende levende wezens; en laten er vogels boven de aarde vliegen, langs het hemelgewelf! En God schiep de grote zeedieren en alle krioelende levende wezens waarvan het water wemelt, naar hun soort, en alle gevleugelde vogels naar hun soort. En God zag dat het goed was." (Genesis 1:20-22, HSV2010)

God heeft enorm veel soorten vogels gemaakt. Er zijn stapels boeken geschreven over de interessante gedragingen van vogels, waar ze hun eieren leggen, hoe ze hun jongen grootbrengen en noem maar op. Sommige vogels worden in de Bijbel genoemd om daarmee geestelijke concepten af te beelden. Denk maar aan de adelaar, een diersoort waarin een belangrijk aspect van Gods eigen karakter (wijsheid) is afgebeeld. De duif is een beeld van de Heilige Geest. Zo kwam bij Jezus' doop de Geest als een duif op Hem (Matteüs 3:16). De duif is ook het welbekende beeld van de zachtmoedige onschuld (Matteüs 10:16) ofwel een rein geweten.

God heeft enorm veel soorten waterdieren geschapen, waarvan de vissen de meest bekende zijn. Sommige soorten leven aan de oppervlakte van het water, andere weer dieper, sommige soorten leven zo diep, dat er geen mens bij kan komen zonder duikersuitrusting. Al die soorten met elkaar tekenen een beeld van Gods eindeloze veelzijdigheid en de peilloze diepgang van Gods creativiteit.

"En God zei: Laat de aarde levende wezens naar hun soort voortbrengen: vee, kruipende dieren en wilde dieren van de aarde, naar zijn soort! En het was zo. En God maakte de wilde dieren van de aarde naar hun soort, het vee naar hun soort, en alle kruipende dieren van de aardbodem naar hun soort. En God zag dat het goed was." (Genesis 1:24-25, HSV2010)

Het vasteland, dat tijdens scheppingsdag 3 ontstond, werd op scheppingsdag 6a gevuld met hoog ontwikkelde levensvormen: de zoogdieren en andere landdieren. Ook bij de landdieren zien we een enorme variatie in levensvormen: grote en kleine dieren, sterke en snelle dieren, en noem maar op.

Elke diersoort vertoont unieke gedragspatronen, en is een afbeelding van een facet van Gods persoonlijkheid. Denk maar aan de leeuw, die het beeld is van Gods kracht en het rund dat een beeld is van Gods zorgzaamheid. Omdat vooral de zoogdieren een hoge ontwikkelingsvorm hebben is het niet verwonderlijk dat we bij deze dieren gedragingen tegenkomen die we ook bij mensen zien. Denk maar aan de zorg van zoogdieren voor hun jongen om een voorbeeld te noemen.

Scheppingsdag 6b - mensen

"En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis..."
(Genesis 1:26, HSV2010)

Als laatste schiep God de mens, de hoogste scheppingsvorm op aarde, het kroonjuweel van de schepping. God heeft hem:

"...bijna goddelijk gemaakt en hem met heerlijkheid en luister gekroond."
(Psalm 8:6, NBG1951)

Er zijn biologen, die alle gedragingen van vooral zoogdieren hebben onderzocht in vergelijking tot menselijke gedragingen. Zij kwamen tot de conclusie dat er nauwelijks menselijke gedragspatronen zijn die niet bij enig diersoort voorkwamen. De erfelijkheidskenmerken in de DNA van chimpansees lijken zelfs heel sterk op die van mensen. Natuurlijk kunnen we hieruit niet concluderen dat de mens een veredeld dier is.

De mens is meer dan enig ander schepsel (inclusief de engelen!) ontworpen en geschapen als het evenbeeld van God. Doordat de mens een lichaam en een geest heeft, is hij ontworpen om zowel in de materiële wereld als in de geestelijke wereld te functioneren. En juist de geest van de mens maakt hem uniek ten opzichte van de dieren en plaatst hem op een onvergelijkbaar hoger niveau.

Er is nog een belangrijk verschil. God had enorm veel soorten planten en dieren geschapen en ook in grotere aantallen. Bij de schepping van de mens ging slechts om één enkel soort:

Toen maakte God, de HEER, de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen." Genesis 2:7, NBV2004)

Alle andere levende wezens zijn massaal tot stand gekomen door het spreken van God. De schepping van de eerste mens Adam was handwerk. Hij werd met grote zorg gemaakt. Zijn vrouw Eva werd ook 'met de hand' gemaakt doordat God een rib uit Adam nam en haar daaruit maakte. Het hele menselijke geslacht is uit deze twee voortgekomen.

"Uit één mens heeft hij (=God) de hele mensheid gemaakt, die hij over de hele aarde heeft verspreid..." (Handelingen 17:6, NBV2004)

2.2.5. Herschepping van de mens

Symboliek van de scheppingsdagen

"De aarde nu was woest en leeg, en duisternis lag over de watervloed..."
(Genesis 1:2, HSV2010)

God heeft in zes dagen deze mistroostig uitziende aarde van Genesis 1:2 tot een prachtige, volmaakte schepping gemaakt.

"God keek naar alles wat hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was."
(Genesis 1:31, NBV2004)

De zes scheppingsdagen, zoals beschreven in Genesis 1, vertonen een bepaalde structuur.

voorbereiding		vervulling	
1	licht	4	zon (+ maan + sterren)
2a	atmosfeer	5a	vogels
2b	zeeën	5b	vissen
3a	vasteland	6a	landdieren
3b	eerste leven: planten	6b	hoogste leven: mens

Scheppingsdagen

1. De eerste drie dagen hebben te maken met het wegdoen van de duisternis en het opruimen van de chaos, kortom met het klaarmaken van de aarde om bewoond te worden.
2. Tijdens de tweede serie van drie dagen wordt het land, de zee en de lucht gevuld met allerlei soorten levende wezens.

De manier waarop God de puinhoopaarde van Genesis 1:2 in zes dagen tot iets moois heeft geschapen of herschapen, is een afbeelding van de manier waarop God een ontlusterd mensenleven wil herscheppen tot een nieuwe schepping.

1. De voorbereidingsfase (scheppingsdagen 1-3) kan worden vergeleken met de beginfase van het christenleven: wedergeboorte, de eerste leerperiode en een begin van geloofsgroei en vrucht-dragen.
2. De vervullingsfase (scheppingsdagen 4-6) kan worden vergeleken met groeiende geestelijke volwassenheid. In de geestelijke betekenis van de begrippen is er natuurlijk een geleidelijke overgang van de eerste naar de tweede fase.

Scheppingsdag 1 - licht

Het licht van scheppingsdag 1 wijst op de komst van Jezus, die zichzelf terecht het licht voor de wereld noemde.

"Ik ben het licht van de wereld. Wie Mij volgt, gaat zijn weg niet in de duisternis, maar zal het ware levenslicht hebben." (Johannes 8:12, WV1995)

Evenals licht de belangrijkste energiebron is voor de aarde en de belangrijkste voorwaarde voor leven, zo heeft het licht in geestelijke zin alles te maken met het nieuwe leven. God wil dit leven geven aan ieder mens die het van Hem wil ontvangen. Zodoende is de doorbraak van het licht op de eerste scheppingsdag een beeld van bekering en wedergeboorte, het begin van de wandel in het licht:

"Dezelfde God die gesproken heeft: Uit de duisternis zal het licht schijnen, heeft zijn licht doen schijnen in ons hart..." (2 Korintiërs 4:6, WV1995)

Daarna gaat God verder met zijn herscheppingwerk in de mens. Onder invloed van het licht van de eerste scheppingsdag volgt een levenslang proces van geloofsgroei en vernieuwing. Door de zegenrijke werk van Gods Geest in het hart van de gelovige dringt dit licht steeds verder door tot in alle aspecten van het leven.

Scheppingsdag 2a - atmosfeer (verstand)

Het geschikt maken van de atmosfeer is een illustratie van het verstandsaspect van geloofsgroei of kort gezegd: groei in geloofszekerheid. De nadruk ligt daarbij op de nieuwe inzichten die je als gelovige krijgt door de werking van de Heilige Geest in je verstand.

Gezonde lucht is de eerste levensbehoefte van de mens. Zo heeft de gelovige het nodig dat hij zich dagelijks laat inspireren door de Bijbel om een krachtig fundament van waarheid te ontwikkelen en een gezonde manier van denken. Hoe meer de gelovige zijn verstand laat verlichten door de 'adem van Gods Geest', hoe beter zicht hij heeft op God en zijn bedoelingen met zijn leven.

De wind zorgt voor zuivering van de atmosfeer, doordat schadelijke dampen en gassen worden weggevoerd en verspreid. De Heilige Geest wil ons helpen de leugens van de wereld te ontmaskeren en

af te wijzen, zodat onze gedachten er niet door vergiftigd worden. Zodoende is de atmosfeer ook een beeld van ons geweten (de motiverende hulpfunctie voor ons verstand), dat ons bovendien helpt om rein te leven volgens Gods leefregels.

Scheppingsdag 2b - water (gevoel)

Het scheiden van het water is een illustratie van het gevoelsaspect van geloofsgroei of kort gezegd: groei in geloofsvertrouwen. De nadruk ligt daarbij op de nieuwe geloofsbeleving die je als gelovige krijgt door de werking van de Heilige Geest in je gevoelsleven. Behalve lucht is ook water noodzakelijk voor leven op aarde. Water is het beeld van het beweeglijke element in de mens, zijn gevoelsleven.

Op scheppingsdag 2 ontstaat er een evenwicht tussen de atmosfeer (boven) en de watermassa's (beneden). Evenzo moet je verstand in evenwicht komen met het gevoel, waarvan water een beeld is. Hoe meer je verstand zich laat verlichten door het Woord van God, hoe beter je als gelovige leert om te gaan met beproevingen en verleidingen. Hierdoor en door je persoonlijke omgang met God en wat je leert door omgang met medegelovigen leer je steeds meer op God te vertrouwen. Zo leer je te genieten van een gelukkig leven vanuit de verbondenheid met God, ook onder moeilijke omstandigheden.

Het leerproces van scheppingsdag 2 gaat vaak gepaard met veel innerlijke strijd en dat wordt eigenlijk pas op scheppingsdag 3 afgerond, als het vasteland tevoorschijn komt, ofwel als de overwinning in die innerlijke strijd zich begint af te tekenen. Dit heeft ook te maken met het feit dat het verslag van scheppingsdag 2 niet wordt afgesloten met de gebruikelijke woorden: "God zag dat het goed was". Aan het einde van scheppingsdag 2 is er immers nog geen 'eindproduct'. De strijd is nog niet geheel gestreden...

Scheppingsdag 3a - vasteland (wil)

Het ontstaan van het vasteland is een illustratie van het wilsaspect van geloofsgroei of kort gezegd: groei in geloofskracht. Daarbij gaat het vooral om je toewijding aan Jezus en de nieuwe kracht die je als gelovige krijgt door de werking van de Heilige Geest ten opzichte van je wil. Het oprijzen van vaste grond boven het wateroppervlak, doet denken aan de opstanding van Jezus. Zoals het vasteland het heeft gewonnen van de zee, zo heeft Jezus aan het kruis de grootste overwinning van alle tijden behaald. Het leven heeft eens en voorgoed gewonnen van de dood.

"... Jezus zei: 'Ik ben de opstanding en het leven ...' (Johannes 11:25, NBV2004)

Het ontstaan van het vasteland symboliseert ook de overwinning in de innerlijke strijd van scheppingsdag 2, tegen leugens, overweldigende levensomstandigheden, zondige verlangens, enzovoort. Die overwinning komt tot stand doordat je met je wil kiest om te doen wat God in zijn woord zegt (geloofsgehoorzaamheid). Dan krijg je in geestelijke zin vaste grond onder je voeten. Je leert bouwen op God, de Rots, waardoor je niet meer zo snel wankelt. Telkens wanneer je gedurende de innerlijke strijd tot overwinning komt, ontstaat er geestelijk gezien een stuk vasteland.

*"En dit is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft: ons geloof."
(1 Johannes 5:4, NBG1951)*

Tijdens scheppingsdag 2 PROBEER je uit geloof te leven; op scheppingsdag 3a LEEF je uit geloof.

Scheppingsdag 3b - plantengroei (gedrag)

Het ontstaan van plantengroei is een illustratie van het gedragsaspect van geloofsgroei of kort gezegd: groei in geloofspraktijk. De nadruk ligt daarbij op de nieuwe levensstijl die je als gelovige ontwikkelt door de werking van de Heilige Geest ten opzichte van je gedrag.

Plantengroei is de eerste geschapen levensvorm op aarde. Een levend geloof is een vruchtdragend geloof ofwel een geloof dat zich uit in de praktijk van het dagelijks leven. Geestelijke vrucht is wat God wil doen in en door elke wedergeboren gelovige. Evenals vruchten aan een boom groeien door

het sap dat via wortels en takken wordt aangevoerd, zo groeien geestelijke vruchten in de gelovige door het levende water. Dat is de Heilige Geest die door en uit de gelovige stroomt.

"De Schrift zegt over wie in mij gelooft: Zijn hart zal een bron zijn waaruit stromen levend water vloeien." (Johannes 7:38, GNB1996)

De meeste planten groeien op de vaste grond. Eerst ontwikkelt zich het gedeelte ónder de grond en vervolgens het bovengrondse deel. Het wortelgestel zorgt onder meer voor de stabiliteit van de plant en de opname van voedingsstoffen uit de grond. Het zorgt ervoor dat de boom onder alle weersomstandigheden kan overleven en vrucht dragen. Dat voorbeeld wordt uitgewerkt in Psalm 1, waarin een gehoorzame gelovige wordt vergeleken met een boom die bij het water geplant is. Daardoor is die boom in staat om vrucht te dragen, terwijl zelfs de bladeren bij droogte niet verpieteren.

Scheppingsdag 4 - zon, maan en sterren (vol van Jezus)

Met scheppingsdag 4 begint de vervullingfase van de schepping en die staat symbool voor het volwassen stadium van de gelovige. Het gaat daarbij om een verdere, diepere uitwerking van wat er tijdens het jeugd stadium is geleerd. In de normale betekenis van het woord betekent volwassen worden dat je leven niet meer alleen om jezelf draait, maar dat je ook verantwoordelijkheid neemt voor anderen. Geestelijke volwassenheid betekent in de eerste plaats: niet zozeer eigen welzijn en zegeningen nastreven, maar gericht zijn op Jezus (de zon) en op het zegenen van je medemensen.

De zon kunnen we zien als een beeld van Jezus, die op de aarde is gekomen om het licht van God te laten schijnen in de harten van de mensen als het 'licht van de wereld'. De maan kan gezien worden als het beeld van zijn Gemeente, terwijl individuele gelovigen kunnen worden vergeleken met sterren.

*"opdat u zuiver en smetteloos bent, onberispelijke kinderen van God te midden van een verdorven en ontaarde generatie, waartussen u schittert als sterren aan de hemel."
(Filippenzen 2:15, NBV2004)*

Zon en maan hebben beide als taak licht te geven op aarde. De maan en de sterren verrichten hun taak wanneer de zon onzichtbaar is, ofwel in de nacht, in afwachting van de wederkomst van de Heer. Daarom heeft de Gemeente als geheel en afzonderlijk de opdracht om licht in de wereld te verspreiden. Jezus zei: ik ben het licht der wereld (Johannes 8:12) maar ook: jullie zijn het licht der wereld (Johannes 5:13) om Jezus te laten zien.

Scheppingsdagen 5-6 - steeds meer op Jezus gaan lijken

Op scheppingsdag 5a, 5b en 6a heeft God de dieren geschapen die een beeld zijn van een verdere vervulling van je verstand, gevoel en wil: verdieping van inzicht, geloofsbeleving en geloofskracht.

Op scheppingsdag 6b heeft God de mens geschapen als de hoogste scheppingsvorm en het meest op God gelijkende evenbeeld. Deze scheppingsdag is een overduidelijk beeld van wat er gebeurt als iemand met God wandelt: er groeit een levensstijl van zegenen, echte liefde en offerbereidheid in navolging van Jezus. Als een gevolg van het proces van geloofsgroei gaat het karakter van de gelovige steeds meer op dat van Jezus lijken. En dat is het hoogste doel voor de mens tijdens zijn leven op aarde.

Scheppingsdag 7: rusten in Jezus

De diepere bedoeling van deze dag is dat mensen de rust ontdekken die bij Jezus te vinden is: rust om je geestelijke bestemming te vinden bij de wedergeboorte, rust om tijdens het leven te blijven vertrouwen op Gods hulp, en de rust in het hiernamaals als je aardse taak als gelovige is afgelopen en je Jezus op een nieuwe manier zal mogen dienen in het hiernamaals.

Deze gedachten zijn gebaseerd op studies van Bijbelleraar Sidney Wilson die enige tijd geleden in boekvorm zijn verschenen onder de titel 'Dat maakt God van ons leven' (ISBN 978-90-813287-2-2). Een en ander sluit goed aan bij de structuur van 'Herscheping'.

2.3. Menselijk wezen

De mens is het kroonjuweel van Gods schepping en geschapen voor een bijzonder doel. De menselijke drie-eenheid (geest, ziel en lichaam) en menselijke karakteraspecten zijn afbeeldingen van de goddelijke drie-eenheid en Gods karakter.

2.3.1. Mens als afhankelijk wezen

2.3.2. Doel en roeping van de mens

2.3.3. Menselijke drie-eenheid

2.3.4. Geest, hart, ziel, lichaam

2.3.5. Menselijk lichaam

2.3.6. Menselijke geest

2.3.7. Menselijke ziel

2.3.8. Menselijk hart

2.3.9. Verstand en geweten

2.3.10. Gevoel en gemoed

2.3.11. Wil en loyaliteit

2.3.12. Gedrag en levensstijl

2.3.1. Mens als afhankelijk wezen

"Toen maakte God, de HEER, de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen." Genesis 2:7, NBV2004)

*"De Geest van God heeft mij gemaakt, de adem van de Almachtige laat mij leven."
(Job 33:44, WV1995)*

Het leven als geschenk van de Schepper

Het lichaam van Adam, de eerste mens, werd geheel opgebouwd uit de elementen die op de aarde voorkomen. Daarmee was hij nog geen levend wezen, want het leven zelf is niet opgebouwd uit materiële elementen. Het leven is en blijft een mysterieus geschenk van God. God blies de levensadem in de mens en daardoor werd hij een levend wezen. Die levensadem was niet alleen voor mensen, ook de dieren hadden die ontvangen (Genesis 7:22). Hoe dat allemaal werkt beschouw ik als een van de geheimen van onze Schepper.

Geestelijk leven

Maar er is nog meer. God had de eerste mens ook een levensboom gegeven. Door het eten van de vruchten van die boom zou de mens ongetwijfeld een rijkere vorm van leven van God ontvangen, vergelijkbaar met wat wij vandaag de dag kennen als de inwoning van de Heilige Geest. Dat staat niet zo beschreven in de Bijbel, maar ik veronderstel dat de levensboom het spiegelbeeld was van de doodsboom (boom van kennis van goed en kwaad) waardoor de mens de geestelijke dood zou sven. Om die hogere kwaliteit van leven daadwerkelijk te ervaren was een keuze van de mens nodig om zijn eigen afhankelijkheid van God te erkennen en de bereidheid om dat leven van Hem te willen ontvangen.

Zie meer hierover in onderwerp 'Levensboom en doodsboom' in hoofdstuk 'Zondeval van de mens'.

Afhankelijk, maar wel met een vrije wil

De mens is in wezen afhankelijk van God, maar tegelijk heeft God hem een vrije wil gegeven om allerlei beslissingen zelf te nemen binnen de grenzen van Gods soevereine wil. De mens moet dus bijvoorbeeld zelf kiezen of hij God wil dienen of juist niet, en of hij goede of juist verkeerde dingen wil doen. Afhankelijkheid en zelfstandigheid zijn eigenlijk twee tegengestelde begrippen. Daar kunnen we als mensen niet goed mee uit de weg. We zien dat al in diverse theologische uitgangspunten: sommige kerkelijke kringen benadrukken de afhankelijkheid van God ten koste van zijn eigen wil en verantwoordelijkheid. Dat resulteert vaak in een passieve levenshouding met weinig geloofskracht. Andere gelovigen benadrukken de vrije wil van de mens ten koste van de afhankelijkheid van God. Daardoor komt de mens teveel centraal te staan en ontstaat er een overmoedige geloofshouding, die wel heel wat lijkt, maar uiteindelijk ook weinig resultaat oplevert. Kortom, we moeten een goede balans proberen te bewaren tussen het besef van afhankelijkheid én het besef dat we zelf verantwoordelijk zijn voor onze daden. We dienen te groeien tot zelfstandige, volwassen gelovigen, die op een heilzame manier afhankelijk van God zijn.

Zie meer over dit onderwerp in onderwerp 'Afhankelijk van God' in hoofdstuk 'Zwakheid en kracht'.

Geschapen met beperkingen

God heeft de mens gemaakt als een stoffelijk wezen, om te functioneren in de materiële wereld met begrenzingen van ruimte en tijd.

"Uit één mens heeft Hij heel het mensenvolk gemaakt om overal op aarde te wonen. Hij heeft bepaalde tijden vastgesteld en hun woongebieden afgegrensd, met de bedoeling dat ze God zouden zoeken en Hem wellicht tastenderwijs zouden vinden; Hij is immers niet ver van ieder van ons." (Handelingen 17:26-27, WV1995)

Ook heeft God de mens een ingebouwd godsbesef gegeven, zodat hij een natuurlijk verlangen heeft om 'de hogere macht' te zoeken en te ontdekken.

"... De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God ... " Psalm 14:1, NBG1951)

Het getuigt niet van veel intelligentie als mensen vanuit het waarnemen van de natuur niet willen komen tot het erkennen dat dit alles wel geschapen MOET zijn door een intelligent Opperwezen. Het religieus besef komen we bij alle volken tegen. Alleen een relatief kleine groep mensen die zich bewust afzetten tegen het idee dat er een God bestaat, komen tot de zelfbedachte bewering dat Hij niet zou bestaan.

Afhankelijk van andere mensen

God heeft ieder mens ook op een andere manier als een afhankelijk wezen geschapen. Elk mens heeft andere mensen nodig om normaal te kunnen functioneren. Daarom zegt God ook:

"De HEER God sprak: 'Het is niet goed dat de mens alleen blijft. Ik ga een hulp voor hem maken die bij hem past.' " (Genesis 2:18, WV1995)

Deze woorden hadden in de eerste plaats betrekking op het huwelijk tussen man en vrouw, maar de betekenis is niet daartoe beperkt:

- Een zuigeling die geen liefde of aanraking van de moeder of verzorgster ontvangt, kan sterven door puur gebrek aan zorgzame liefde.
- Een mens die helemaal op zichzelf leeft wordt gegarandeerd een scheefgegroeide zonderling. Hij heeft ook vriendschappen en andere sociale contacten nodig om normaal te kunnen functioneren.
- Christengelovigen hebben een gemeente met geloofsgenoten nodig om samen met anderen in geestelijke zin te kunnen groeien tot volwassenheid.

2.3.2. Doel en roeping van de mens

Omdat God onze Schepper is, is Hij de enige die het doel van de mens kan bepalen.

"En God zei: Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken ..."
(Genesis 1:26, NBV2004)

Geschapen tot evenbeeld van God

De mens is het meest hoogstaande wezen dat ooit door God geschapen is. Van alle geschapen wezens lijkt de mens in de meeste opzichten op God, meer dan bijvoorbeeld de engelen.

"U hebt hem weinig minder dan een god gemaakt, hem met glorie en eer gekroond. U laat hem heersen over alles wat u gemaakt hebt, alles hebt u aan zijn voeten gelegd..."
(Psalm 8:6-7, GNB1996)

Dat is een ongelooflijk kostbaar Bijbels gegeven. Het menselijke geslacht heeft dus een buitengewoon grote waarde voor God. We zijn als mensen door God geschapen om voor Hem te leven en iets van zijn heiligheid en liefde uit te stralen. We zijn op aarde neergezet als beeldragers van onze Schepper in de meest hoogstaande betekenis van het woord.

De mens lijkt op de Schepper in de volgende opzichten:

1. God is een drie-enig God (Vader, Zoon en Geest) terwijl de mens ook een drie-enige persoonlijkheid heeft (ziel, lichaam, geest).
2. Menselijke karaktereigenschappen zijn afbeeldingen van Gods karaktereigenschappen.
3. De mens is als het enige geschapen wezen in staat zowel in de geestelijke als in de materiële wereld te functioneren.

Bij de zondeval is de mens ernstig ontluisterd en ver van God af komen te staan. Na bekering en wedergeboorte is de mens weer op weg om beeldrager van God te zijn, waartoe de Schepper de mens oorspronkelijk had bedoeld:

"Want hen die Hij van tevoren gekend heeft, heeft Hij er ook van tevoren toe bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn ..." (Romeinen 8:29, HSV2010)

Het geestelijk ontwikkelingsproces van een gelovige is er op gericht om tijdens zijn leven op aarde zoveel mogelijk op Jezus, en dus op de Schepper te gaan lijken.

Geschapen om in verbondenheid met God te leven

God heeft de mens geschapen als een voorwerp van zijn liefde. De liefde van God voor de mensen wordt op talloze manieren in de Bijbel verwoord. Deze liefde van God is de basis voor het overvloedige leven dat God gelovigen geeft in het hier en nu, en na het aardse leven in volmaaktheid. Eens zei God luid en duidelijk hoorbaar over zijn Zoon toen hij door de profeet Johannes werd gedoopt:

"... Dit is mijn geliefde Zoon, in wie ik vreugde vind." (Matteüs 3:17, WV1995)

En zo kijkt God ook naar elke ware gelovige, die immers in Gods familie is geboren door wedergeboorte.

"... Dan zullen zij (=ware gelovigen) volkomen één zijn en zal de wereld begrijpen dat u mij hebt gezonden, en dat u hen liefhad zoals u mij liefhad." (Johannes 17:23, NBV2004)

We weten vanuit de Bijbel (vooral vanuit het Johannes evangelie) hoe intens en diepgaand de relatie is tussen God de Vader en de Zoon. In de bovenstaande woorden van Jezus zegt Hij dat de Vader de mensen even intens en even diepgaand liefheeft als zijn eigen Zoon. Dat is iets om even stil van te worden.

Leven in gemeenschap met God en in liefdevolle toewijding aan Hem is de hoogste roeping van de mens. In het Nieuwe Testament zien we dat als volgt verwoord:

"God is trouw. Hij heeft u geroepen om samen een te zijn met zijn Zoon, onze Here Jezus Christus." (1 Korintiërs 1:9, HB2008)

Die mogelijkheid tot eenheid en verbondenheid met God is een groot geheim en de kern van het mens-zijn. Het doel van de mens is niet dat hij tot geloof in God komt, maar om een te worden met Hem. Geloof is niet het doel, maar het middel tot verbondenheid met God. Materiële dingen hebben betrekkelijk weinig waarde voor God: in een oogwenk zou Hij nieuwe werelden kunnen maken. Maar er is één ding dat zelfs de Schepper niet kan maken en wat voor Hem van onschatbare waarde is: de vrijwillige toewijding en liefdevolle aanbidding van de mens. Laten we nooit vergeten dat we God daar onnoemelijk blij mee kunnen maken. God heeft de mens geschapen als HET voorwerp van zijn vreugde. De mens vindt dan ook zijn hoogste bestemming en vreugde door te leven in dagelijkse verbondenheid God.

God sloot vriendschap met mensen die Hem dienden, zoals met Henoeh, Noach, Abraham en Mozes. De Bijbel bestaat uit het Oude en het Nieuwe Testament, behorend bij het Oude en het Nieuwe Verbond. God wilde altijd een band hebben met de mensen. In de laatste hoofdstukken van de Bijbel lezen we dat God een Nieuwe Aarde zal scheppen, waarop God bij de mensen wil gaan wonen.

"... Gods woonplaats is onder de mensen, hij zal bij hen wonen..." (Openbaring 21:3, NBV2004)

Dat doet God niet door in een groot paleis op een hoge berg te gaan wonen, maar gewoonweg te midden van de mensen. Het woord voor 'wonen' in de grondtekst betekent eigenlijk 'in een tent wonen', zoiets als kamperen, heel informeel dus. Dit is bijna niet te geloven. God is en blijft een oneindig heilige God, maar tegelijkertijd wil Hij oneindig graag oneindig dicht bij de mensen zijn en persoonlijke omgang met hen hebben. In de geloofsbelijdenis van Westminster staat: "Het doel van de mens is om God te kennen en eeuwig van Hem te genieten." Jezus zei in zijn 'hogepriesterlijk gebed':

"Het eeuwige leven, dat is dat zij u kennen, de enige ware God, en hem die u gezonden hebt, Jezus Christus." (Johannes 17:3, NBV2004)

Geschapen om God en de medemens lief te hebben

God heeft de mens zo gemaakt dat hij alleen goed functioneert als de toewijding van zijn hart in de eerste plaats op God is gericht en in de tweede plaats op andere mensen. Dat komt overeen met de samenvatting van Gods leefregels, zoals Jezus die als volgt heeft verwoord:

"... Het eerste is dit: Luister Israël, de Heer onze God is de enige Heer; u zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel, met heel uw verstand en met heel uw kracht. Het tweede is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Een ander gebod, groter dan deze twee, is er niet." (Marcus 12:29-31, GNB1996)

Geschapen om de aarde te bevolken

In deze opdracht van God ligt de waarde van het huwelijk tussen man en vrouw verborgen. God heeft zowel mannen als vrouwen geschapen om daarmee iets af te beelden van zichzelf. Het vermogen van man en vrouw om een team te vormen, elkaar lief te hebben en vanuit de meest intieme liefdesuiting kinderen voort te brengen is zo ongeveer het meest subtiel en het meest verwondering oproepende van Gods schepping. Het laat zien dat de heilige Schepper in wezen een liefdevolle, relatiegerichte God is. God heeft alle levende wezens het vermogen gegeven om zich voort te planten (een van de belangrijkste kenmerken van levende wezens), maar de manier waarop dat bij mensen werkt is wel heel bijzonder.

Geschapen om de aarde te beheren

"U hebt hem (= de mens) toevertrouwd het werk van uw handen en alles aan zijn voeten gelegd." (Psalm 8:7, NBV2004)

Al op de eerste bladzijde van de Bijbel lezen we dat God aan de mens de opdracht gaf de aarde te onderwerpen en over de aarde te heersen (Genesis 1:28). De mens is bestemd om namens God verantwoordelijkheid te dragen voor de schepping. God heeft de mens enorme mogelijkheden gegeven om creatief om te gaan met de natuur, het houden van vee, verbouwen van gewassen, bouwen van huizen, enzovoort. Het was Gods uitdrukkelijke bedoeling dat de mensen goed zouden omgaan met zijn schepping, vanuit een vanzelfsprekend respect voor het werk van hun Schepper.

Wanneer Jezus terugkomt zal Hij Koning zijn over de hele aarde. In het Nieuwe Testament zien we op verschillende plaatsen dat gelovigen na de wederkomst van Jezus zullen meeregeren over de aarde, met en onder Jezus. Dit is de uiterste vervulling van de opdracht aan de mens om te heersen over de aarde. Reden genoeg overigens om het onderwerp rentmeesterschap over de natuur serieuzer te nemen dan we gewend zijn. Het is een goede voorbereiding op onze toekomstige taak!

2.3.3. Menselijke drie-eenheid

Drie-eenheid van geest, ziel en lichaam

Meer dan enig ander schepsel lijkt de mens in zijn wezen op God. De Bijbel noemt dat: geschapen als Gods evenbeeld:

"Toen zei God: Laat Ons mensen maken die op Ons lijken ..." (Genesis 1:26, HB2008)

De woorden 'wij' en 'ons' doen ons denken aan de verschillende personen van de goddelijke Drie-eenheid. De Schepper heeft zichzelf afgebeeld in een menselijke drie-eenheid. Zoals God een drie-eenheid is van Vader, Zoon en Heilige Geest, zo is de mens een drie-eenheid van ziel, geest en lichaam. Deze drie mensaspecten komen we op veel plaatsen in de Bijbel tegen en in het volgende Bijbelgedeelte lezen we ze alle drie:

"... mogen uw geest, ziel en lichaam in hun geheel onberispelijk bewaard worden ..." (1 Tessalonicenzen 5:23, NBG1951)

Deze menselijke drie-eenheid is een belangrijk aspect van het 'beeldrager van God' zijn.

God		Mens	
Vader	voornaamste Persoon van de Godheid; omvat de geestelijke en de materiële wereld	ziel	kern van de persoonlijkheid, verbonden met geest en lichaam
Zoon	manifesteert zich in de materiële wereld	lichaam	functioneert in de materiële wereld
Heilige Geest	manifesteert zich in de geestelijke wereld	geest	functioneert in de geestelijke wereld

Menselijke drie-eenheid, afbeelding van goddelijke drie-eenheid

Geest, ziel en lichaam zijn dan ook geen losse onderdelen van de mens, zoals een computer bestaat uit losse componenten die aan elkaar zijn gekoppeld. Alles in de mens is op een uiterst complexe manier met elkaar verweven.

*"Want het woord van God ... dringt door tot het raakpunt van ziel en geest, van merg en beenderen. Het ontleedt de bedoelingen en gedachten van het hart."
(Hebreeën 4:13, WV1995)*

Verderop in dit hoofdstuk zullen we een aantal menselijke functies van geest, ziel en lichaam apart benoemen.

Dubbele natuur nu en in het hiernamaals

De ziel neemt de centrale plaats in tussen lichaam en geest. Zolang we op aarde leven is het bewustzijn van de ziel voornamelijk op de materiële wereld gericht. Maar als ons aardse lichaam gestorven is, gaat alles precies andersom. Het lichaam bestaat dan niet meer en het bewustzijn richt zich dan op de geestelijke wereld.

Bij de opstanding, direct volgend op de wederkomst van Jezus naar de aarde, krijgen gelovigen een nieuw, verheerlijkt lichaam, vergelijkbaar met het lichaam van Jezus na zijn opstanding. Ik denk dat we dan volledig kunnen functioneren in zowel de geestelijke als de materiële wereld. Dan pas zullen we compleet mens zijn zoals God uiteindelijk had bedoeld.

2.3.4. Geest, hart, ziel en lichaam

Het is nuttig om te weten hoe we als mens in elkaar zitten. De meeste mensen hebben wel een redelijk beeld van de belangrijkste onderdelen en functies van hun lichaam. Dat is belangrijk om zo gezond mogelijk te leren leven en zo goed mogelijk allerlei ziekten en gebreken te voorkomen. Het is minstens zo belangrijk om te weten hoe ons innerlijk functioneert. Omdat een belangrijk deel van ons geloofsleven zich juist daar afspeelt, is het voor gelovigen dubbel belangrijk om daar iets meer over te weten.

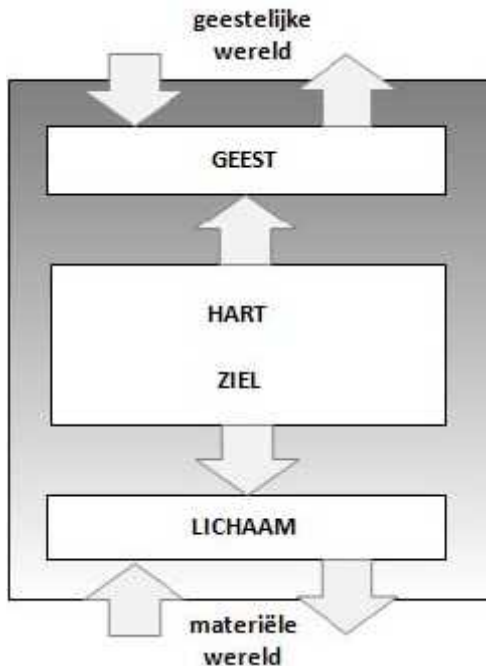
Ons innerlijk: geest, hart en ziel

Naast de begrippen geest en ziel wordt in de Bijbel ook vaak het woord 'hart' gebruikt als het gaat over het innerlijk van de mens. Het lijkt er soms op dat de Bijbel deze drie woorden op een willekeurige manier gebruikt, maar dat is niet zo. Let wel: moderne Bijbelvertalingen gaan nogal slordig om met deze drie begrippen en vervangen ze vaak door andere algemene woorden. Concordante vertalingen worden deze woorden vrijwel overal correct weergegeven.

In 'Herscheping' gaan we uit van de volgende betekenissen van de drie genoemde woorden:

- **ziel** - het meest bewuste deel van ons innerlijk
- **hart** - het minder bewuste deel van ons innerlijk
- **geest** - De Bijbel gebruikt de termen 'hart' en 'geest' soms in dezelfde betekenissen; bij 'geest' ligt de nadruk op de relatie met de geestelijke wereld buiten ons; bij 'hart' ligt de nadruk meer op de kern van de menselijke persoonlijkheid en het raakvlak met de menselijke ziel.

In het volgende plaatje zien we hoe we als mens globaal functioneren. Dit model sluit nauwkeurig aan bij wat we in de Bijbel hierover kunnen lezen. Denk vooral niet in hokjes, want geest, hart, ziel en lichaam vloeien als het ware in elkaar over.

Functioneren in twee werelden

De mens leeft in twee werelden: in de materiële wereld en in beperkte mate ook in de geestelijke wereld. Voor het overgrote deel zijn we ons bewust van onze zichtbare, materiële leefwereld doordat we met de zintuigen (van ons **lichaam**) kunnen zien, horen, voelen, enzovoort, en die indrukken kunnen we vervolgens in ons innerlijk verwerken. Verder kunnen we ons in de materiële wereld uitdrukken met allerlei fysieke uitingen, bijvoorbeeld door te bewegen, te spreken en van alles te doen. We zijn ons veel minder bewust van de geestelijke wereld, maar met onze geest kunnen we bijvoorbeeld communiceren met God.

Functies van ziel en hart

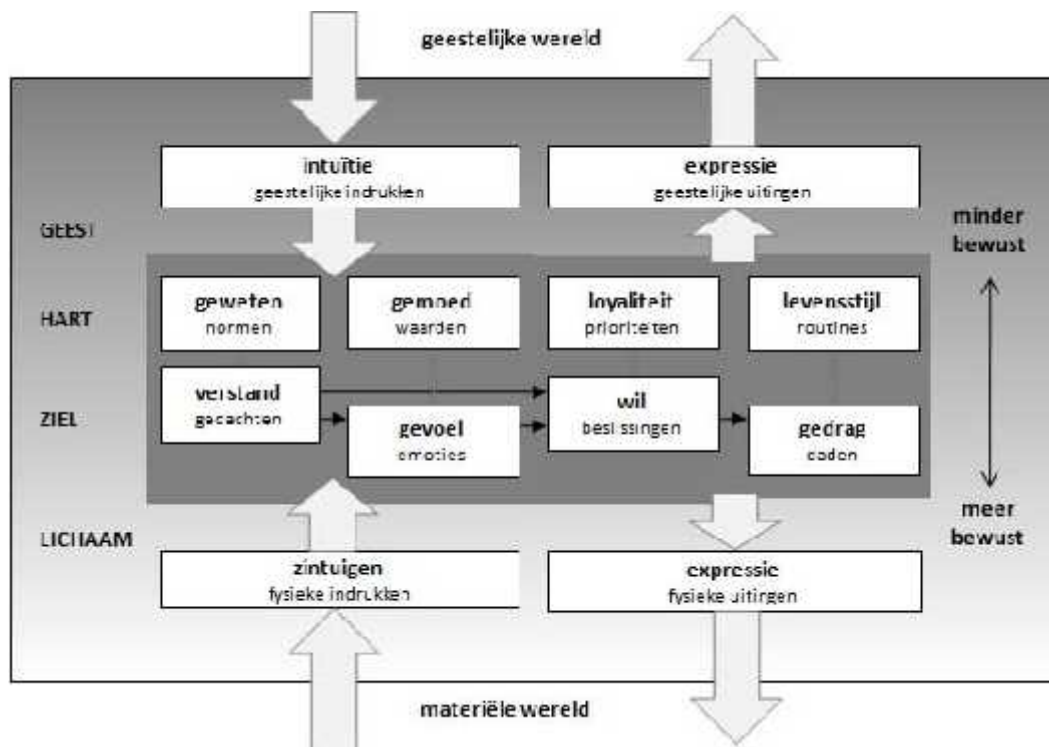
In de ziel onderscheiden we vier belangrijke functies: (1+2) het verstand en het gevoel, waarmee we indrukken van buitenaf innerlijk kunnen verwerken en (3+4) de wil en het gedrag, waarmee we beslissingen nemen en uitvoeren.

In het hart onderscheiden we ook vier belangrijke functies die elk in het verlengde liggen van de vier genoemde functies van de ziel. Ze liggen dieper in onze persoonlijkheid en we zijn ons veel minder bewust van wat daar gebeurt. Wel motiveren en ondersteunen ze de functies van de ziel.

zielsaspect	functies	hartsaspect	motiverende functies
verstand	denken, bedenken	geweten	diepere gedachten en overwegingen; beoordelen goed of slecht, waar of onwaar; zonden en tekortkomingen waarnemen; hanteren van overtuigingen, normen en idealen; wijsheid
gevoel	voelen, beleven	gemoed	diepere gevoelens; beoordelen in hoeverre je iets fijn of belangrijk vindt; omgaan met behoeften, en verlangens
wil	willen, kiezen	loyaliteit	doelstellingen bepalen, prioriteiten stellen; toewijding, aanbidding
gedrag	doen, optreden	levensstijl	karaktergebonden gedrag patronen, voorkeursgedrag, gewoonten

Functies van ziel en hart

Deze details worden verder uitgewerkt in de volgende onderwerpen. De werkelijkheid is natuurlijk veel complexer dan hier voorgesteld. In het volgende plaatje zie je alle genoemde aspecten van het menselijk wezen die tot nu toe genoemd zijn:

Geheugen

In het menselijk wezen speelt ook het geheugen een belangrijke rol, waarmee we gedachten, gevoelens, waarnemingen, enzovoort kunnen opslaan en uit terug halen. Het is een soort massageheugen vergelijkbaar met de harde schijf van een computer. Zowel de capaciteit als de flexibiliteit van het menselijk geheugen zijn enorm in vergelijking met hedendaagse computers. Het ontwerp van onze menselijke computer plaatst wetenschappers voor vrijwel onoplosbare raadsels. Het is een meesterstukje van onze Schepper.

2.3.5. Menselijk lichaam

Lichaam als Gods evenbeeld geschapen

Je lichaam is als Gods evenbeeld geschapen als het mooiste van al Gods scheppingsproducten op aarde. God heeft daarin heel veel van zichzelf uitgedrukt. Je lichaamsdelen zijn als het ware afbeeldingen van innerlijke aspecten van God. In de Bijbel wordt heel vaak over 'lichaamsdelen' van God gesproken. Voorbeelden:

"Hij (God) heeft het oor gepland - zou hij niet horen? het oog gevormd - zou hij niet zien?"
(Psalm 94:9, NBV2004)

"De eeuwige God is u een woning en onder u zijn eeuwige armen..."
(Deuteronomium 33:27, NBV2004)

"De HEER laat immers voortdurend zijn ogen over de aarde rondgaan en biedt iedereen hulp die hem met heel zijn hart is toegedaan..." (2 Kronieken 16:9, NBV2004)

Veel Bijbeluitleggers zeggen dat dit een soort beeldspraak is om het handelen van God voor mensen begrijpelijk voor te stellen. Toch zouden we het ook van de andere kant kunnen bekijken. Onze oren zijn een afbeelding van Gods vermogen om bereidwillig te luisteren. Onze armen zijn afbeeldingen

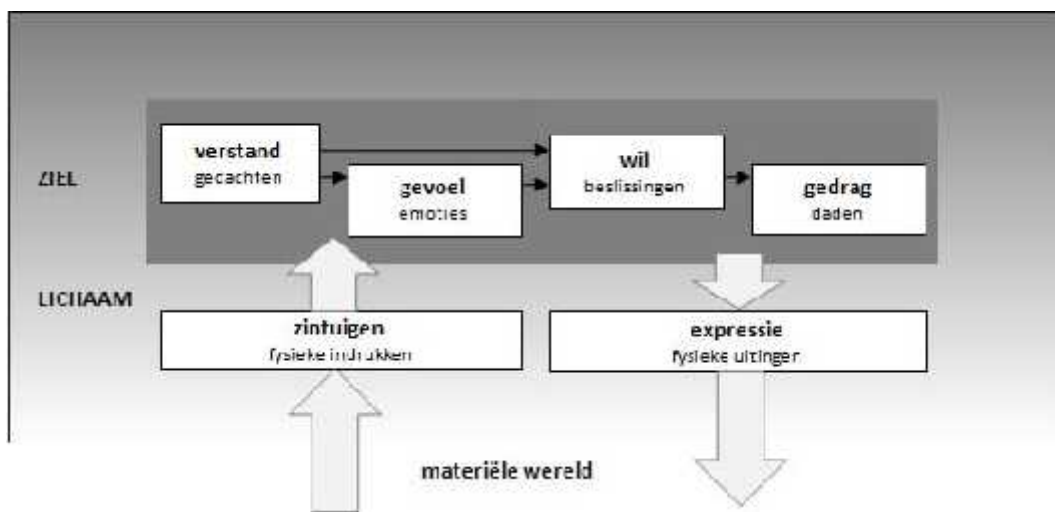
van Gods mogelijkheden om ons te dragen in moeilijke omstandigheden. Onze ogen zijn afbeeldingen van Gods waarnemingsvermogen, waarmee Hij alles ziet en doorziet.

Functies van het lichaam

Er zijn massa's boeken geschreven over het functioneren van het menselijk lichaam. We beperken ons hier tot het kort benoemen van enkele functies van het lichaam die raakvlakken hebben met de menselijke ziel.

Je lichaam is het materiële deel van je persoonlijkheid, dat voeling heeft met wereld om je heen. Met je lichaam kun je in de materiële wereld communiceren. Dat kun je doen door:

1. **input** - Met je zintuigen kun je indrukken opvangen (gehoor, gezicht, reuk, tast, smaak) zowel van buitenaf als vanuit je eigen lichaam.
2. **output** - Met je lichaam kun je jezelf te verplaatsen, handelingen verrichten en communiceren met je omgeving.

Raakvlakken met de ziel

De indrukken van je zintuigen worden verwerkt in je VERSTAND en je GEVOEL; dat zijn allebei functies van de menselijke ziel. Daarnaast heeft je lichaam allerlei mogelijkheden om zich te manifesteren of uit te drukken in je leefomgeving (EXPRESSIE). Zo kun je met je WIL beslissen wat je gaat doen en dat wordt dan door het GEDRAG uitgevoerd. bewegen, spreken, jezelf verplaatsen, iets maken, iets beetpakken, iets loslaten, enzovoort.

Het lichaam is goed

In diverse godsdiensten wordt de menselijke geest als goed bestempeld en het menselijke lichaam als slecht. Zo dacht men ook in de Hellenistische wereld in de tijd van het Nieuwe Testament. Vooral door toedoen van kerkvader Augustinus werd dat on-Bijbelse idee door de kerk overgenomen, met als gevolg dat bijvoorbeeld seksualiteit als zondig werd aangeduid. En dat heeft bijvoorbeeld geresulteerd in een eeuwenlange krampachtigheid rondom dat onderwerp onder christengelovigen.

De Bijbel leert dat de mens goed geschapen is, dus ook zijn lichaam. Het lichaam wordt in de Bijbel niet een gevangenis van de menselijke geest genoemd. Het is wel bestemd om een tempel te zijn van de Heilige Geest, die in de geest van de wedergeboren mens woont.

*"Of weet u niet dat uw lichaam een tempel is van de heilige Geest, die in u woont en die u ontvangen hebt van God, en weet u niet dat u niet van uzelf bent?"
(1 Korintiërs 6:19, NBV2004)*

Ons lichaam is dus buitengewoon waardevol. Daarom dienen we de juiste zorg te besteden aan ons lichaam, en rein om te gaan met ons lichaam zodat we daarmee God kunnen eren.

"U bent gekocht en betaald, dus bewijs God eer met uw lichaam ."
(1 Korintiërs 6:20, NBV2004)

We eren God dus niet om negatief te doen over ons lichaam, maar het te gebruiken om er goed mee om te gaan en er goed voor te zorgen. Natuurlijk mogen we van ons lichaam geen afgod maken. Wel is het lichaam ondergeschikt aan de ziel en de geest:

"Daarom zeg ik jullie: maak je geen zorgen over jezelf en over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam en over wat je zult aantrekken. Is het leven niet meer dan voedsel en het lichaam niet meer dan kleding?" (Matteüs 6:25, NBV2004)

Het lichaam is tijdelijk

Vanwege de gedegenereerde status van de aarde vanwege de zondeval is ons lichaam sterfelijk. Wanneer het lichaam sterft, keert het als het ware terug tot het 'stof uit de aardbodem' waaruit het is voortgekomen.

"Zweten zul je voor je brood, totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen: stof ben je, tot stof keer je terug." (Genesis 3:19, NBV2004)

De ziel en de geest zijn onsterfelijk; zij zullen na het sterven voortleven in het hiernamaals.

2.3.6. Menselijke geest

"Het licht van de Heer beschijnt de geest van de mens, het dringt door tot in zijn diepste gedachten." (Spreuken 20:27, NBV2004)

Geestelijk deel van je wezen

"toen vormde de HEERE God de mens uit het stof van de aardbodem en blies de levensadem in zijn neusgaten; zo werd de mens tot een levend wezen." (Genesis 2:7, HSV2010)

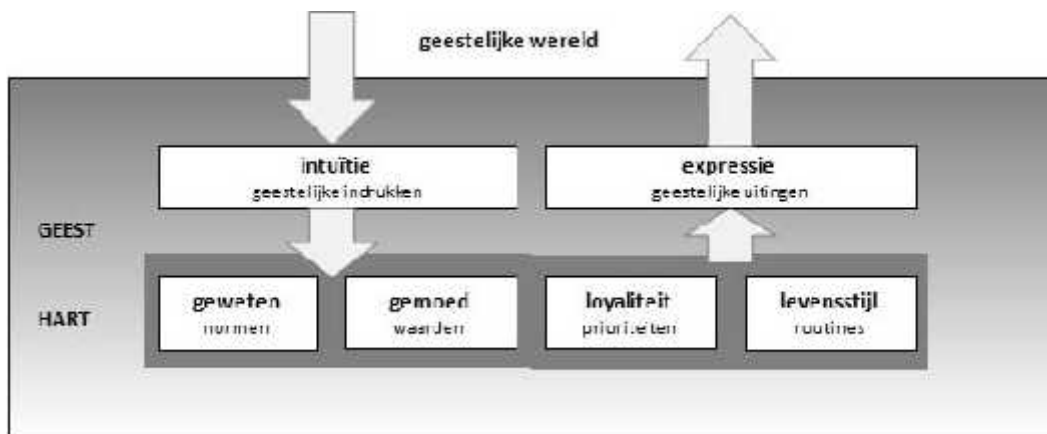
Toen God de levensadem in de mens blies, gaf Hij hem niet alleen zielenleven, maar ook een geest, als een heel wezenlijk deel van zijn menselijk leven. De menselijke geest is eigenlijk een onderdeel van de geestelijke wereld en is als zodanig niet gebonden aan tijd en ruimte. Dat houdt ook in dat de levensgeest die je van God hebt gekregen, nooit zal ophouden te bestaan. Iemand die sterft 'geeft de geest', dat wil zeggen: de geest verlaat het lichaam en leeft verder op de plaats waartoe God hem heeft bestemd in het hiernamaals.

Alle mensen zijn geschapen met een religieuze ontvankelijkheid, een zekere geestelijke honger, die alleen door geestelijke gemeenschap met God verzadigd kan worden. Het geloofsleven speelt zich dan ook vooral af binnen de menselijke geest en het menselijke hart die elkaar overlappen.

De belangrijkste persoon in de geestelijke wereld met wie wij rechtstreeks kunnen communiceren is God. Bij dat communiceren kunnen we twee kanten onderscheiden:

1. **input** - Met je geestelijke zintuig (intuïtie) kun je geestelijke indrukken opvangen.
2. **output** - Met je geest kun je je ook uiten tegenover God (expressie).

Dit gaan we hierna uitwerken.

Intuïtie - het zintuig van je geest

Evenals je 'gewone' zintuigen de antennes zijn naar de materiële wereld, zo is je intuïtie een geestelijk zintuig om indrukken vanuit de geestelijke wereld te kunnen waarnemen. In de volksmond wordt dit ook wel eens het zesde zintuig genoemd. Het wordt inderdaad ervaren als een soort gevoel, maar indrukken die we via onze intuïtie binnen krijgen, verwerken we met zowel ons verstand als met ons gevoel. Geestelijke indrukken kunnen afkomstig zijn van geestelijke bronnen, kortweg van alles wat een geest heeft:

1. God
2. demonische wereld
3. andere mensen
4. eigen innerlijk

Geestelijke waarnemingen via de Heilige Geest

Met je kun je geestelijke waarnemingen doen via de Heilige Geest. Dit komt natuurlijk het meest voor bij gelovigen, maar soms openbaart God zich ook aan ongelovigen. Zo hebben Bijbelschrijvers goddelijke inspiratie ontvangen om Bijbelwoorden op te schrijven. Gelovigen weten heel zeker dat ze met God verbonden zijn. Dit is geen gevoel of een verstandelijke aanname, maar een innerlijk weten, vanuit een innerlijk dat door God verlicht is en waarbij Gods aanwezigheid via de intuïtie wordt waargenomen. De Bijbel drukt het als volgt uit:

*"De Geest zelf (=Gods Geest) verzekert onze geest dat wij Gods kinderen zijn."
(Romeinen 8:16, NBV2004)*

Gelovigen kunnen allerlei geestelijke ervaringen meemaken, zoals:

- goddelijke overtuiging van zonden
- het bemerken van Gods aanwezigheid
- goddelijke inspiratie en bemoediging
- goddelijke leiding
- door God gegeven profetieën, visioenen of dromen
- door God gegeven bovennatuurlijk inzicht.
- bovennatuurlijke blijdschap en vrede
- geestelijke gaven
- het ervaren dat God anderen door jou heen zegent
- geestvervoering ofwel uittreding van de geest uit het lichaam, zoals de profeet Ezechiël en de apostel Johannes

Het is Gods bedoeling en verlangen dat mensen tot geloof komen en worden wedergeboren. Dat is in wezen een geestelijke geboorte, waardoor zijn geest met Gods Geest verbonden wordt, en Gods Geest in hun hart komt wonen. De Bijbel noemt een mensenleven zonder verbondenheid met God 'geestelijke dood' in tegenstelling tot 'geestelijk leven' dat juist wel gebaseerd is op persoonlijke

verbondenheid met God. Dat is een andere definitie dan wat er over het algemeen wordt verstaan onder 'geestelijk leven', namelijk alles wat met religie te maken heeft.

Geestelijke waarnemingen via demonische geesten

De menselijke geest kan niet alleen in contact komen met God, maar ook met de satan en zijn demonen (gevallen engelen). God en de satan kunnen hetzelfde menselijke communicatiekanaal (je intuïtie dus) gebruiken om te communiceren. Occulte waarnemingen komen natuurlijk het meest voor bij mensen die een binding hebben met het rijk van de duisternis. Maar soms openbaart de satan of een van zijn demonen zich ook aan gelovigen, bijvoorbeeld om hen vrees aan te jagen. Meestal gebeurt dat wanneer een gelovige toch nog occulte bindingen heeft uit de tijd van voor zijn bekering, of wanneer hij deelneemt aan de geestelijke strijd tegen het rijk van de satan. Voorbeelden van demonische waarnemingen zijn waarzeggerij, demonische helderziendheid, bepaalde nachtmerries, stemmen van geesten, spiritisme, demonische geleide geestvervoeringen en uittredingen, enzovoort.

Zie ook onderwerp 'Occultisme' in hoofdstuk 'Bevrijding'.

Geestelijke waarnemingen van andere mensen

Doordat we als mensen een geest hebben, kunnen we niet alleen op het lichamelijke vlak met andere mensen communiceren, maar ook op geestelijk niveau. Men heeft het vaak over iemands 'uitstraling'. Daarmee wordt datgene bedoeld, wat een ander intuïtief over zo'n persoon 'opvangt', zonder dat zo iemand ook maar een woord zegt. We bemerken hoe ons innerlijk reageert op het innerlijk van die ander, zonder dat we onze reactie kunnen verklaren. Het gevolg is dat we bepaalde emoties ervaren en daarom spreken we van 'aanvoelen'. Heel veel communicatie binnen hechte relaties met mensen vindt via de intuïtie plaats, zoals diepere, woordloze communicatie tussen man en vrouw of tussen goede vrienden. Ook in gesprekken kun je intuïtief soms heel goed aanvoelen wat een ander bedoelt, zelfs al zegt hij het tegenovergestelde. Ook hier moeten we natuurlijk oppassen dat onze verbeeldingskracht ons niet op het verkeerde spoor zet. Niemand heeft een foutvrije intuïtie, zelfs vrouwen niet ook al is hun intuïtie meestal beter ontwikkeld dan die van mannen.

Geestelijke waarnemingen vanuit je hart

We kunnen in onze intuïtie ingevingen krijgen vanuit ons onderbewustzijn, ons dieper liggend deel van ons geheugen waar we met ons bewuste denkvermogen niet bij kunnen komen. Veel van die innerlijke waarnemingen leiden tot gedachten of gevoelens, die ogenschijnlijk spontaan zijn ontstaan, alsof ze niet van ons zelf komen maar van buitenaf.

Zo kun je bijvoorbeeld een probleem hebben, waar je niet goed uitkomt. Zonder dat je ervan bewust bent gaat je geest er mee aan de slag en ineens komt er een heldere gedachte boven. Of je voelt iets aan, zonder dat daar een aanwijsbare reden voor is. Dat aanvoelen is vaak geen goddelijke ingeving, maar het gevolg van een onbewust waarnemen en verwerken van eerder opgedane ervaringen waarvan je je niet meer bewust bent. Soms is het moeilijk uit te maken wat van God komt en wat eigen ingevingen zijn. Pas op: hoe meer verbeeldingskracht iemand heeft, hoe meer van dergelijke ingevingen zo iemand krijgt. De intuïtie is een door God gegeven instrument, maar het moet wel nauwkeurig op God worden afgestemd. Het is aan te raden niet te gemakkelijk een ingeving als een goddelijke openbaring te beschouwen. Een kwestie van ervaring en uittesten.

Geestelijke expressie

God heeft de mens mogelijkheden gegeven om zich in de geestelijke wereld te uiten, en wel naar alle personen die een geest hebben. Dat zijn dus God, engelen, de satan en zijn demonen, en andere mensen. Zo is devotie een belangrijke vorm van geestelijke expressie naar God toe, bijvoorbeeld door gebed, lofprijzing en aanbidding.

*"want God is Geest, dus wie Hem aanbidt, moet dat doen in Geest en waarheid."
(Johannes 4:24, NBV2004)*

Begrijp me goed, bidden, lofprijzen en aanbidden is alleen geestelijke expressie als het een echte ontmoeting is tussen de geest van de mens en de Geest van God. Hierover heeft Paulus vooral als hij schrijft over 'God dienen met zijn geest' (Romeinen 1:9).

Communicatie met engelen is voor aardbewoners niet zinvol en wordt nergens in de Bijbel aangera- den, behalve natuurlijk bij engelenverschijningen. Communiceren met de satan en demonen is iets waar satanisten zich mee bezighouden, en ook toverdokters, bezweerders, waarzeggers, spiritisten en andere mensen die zich met occulte zaken inlaten. Veel mensen die dat doen hebben niet door dat ze met demonische wezens communiceren. Sommigen beweren dan ten onrechte dat ze met God of engelen communiceren of dat ze stemmen uit hun eigen onderbewustzijn waarnemen. Be- denk vooral dat demonen graag engelen nabootsen of mensen doen geloven dat ze contact hebben met gestorven mensen. Gelovigen mogen alleen met demonische wezens communiceren wanneer ze hen uitdrijven in de naam van Jezus.

Mensen kunnen ook op geestelijk niveau met elkaar communiceren in verbondenheid met de Heilige Geest (die de verbindende schakel vormt) waardoor zij liefde, vrede en bemoediging naar elkaar toe verspreiden. Een andere vorm van geestelijke expressie is het uitspreken van zegeningen naar men- sen.

2.3.7. Menselijke ziel

Kern van de bewuste persoonlijkheid

Je ziel is de kern van je persoonlijkheid, waarmee je bewust kunt denken en je leven beleven. Je ziel is het bestuurscentrum van je leven en komt het meest overeen met de persoon die je met 'ik' aan- duidt. Een voorbeeld: In Getsemane zei Jezus het volgende tegen zijn discipelen:

"Toen zei Hij tegen hen: Mijn ziel is zeer bedroefd..." (Matteüs 26:38, HSV2010)

"(Jezus) zei hij tegen hen: 'Ik voel me dodelijk bedroefd...' ((Matteüs 26:38, NBV2004)

De verschillen in de beide Bijbelvertalingen zijn opmerkelijk. Hier sprak Jezus over zijn ziel als zijn bewuste innerlijk, dus eigenlijk over zichzelf. We zien dat de NBV2004 vertaling 'mijn ziel' heeft weergegeven als 'Ik' en dus het woord 'ziel' heeft wegvertaald. Maar echt fout is dat niet want er is geen verlies van betekenis. Aan de andere kant heeft de HSV2010 vertaling het woord 'ziel' wel weergegeven, maar heeft het begrip 'dodelijk' vervangen door 'zeer' en dat is wel een verandering van de betekenis.

Vier aspecten van de ziel

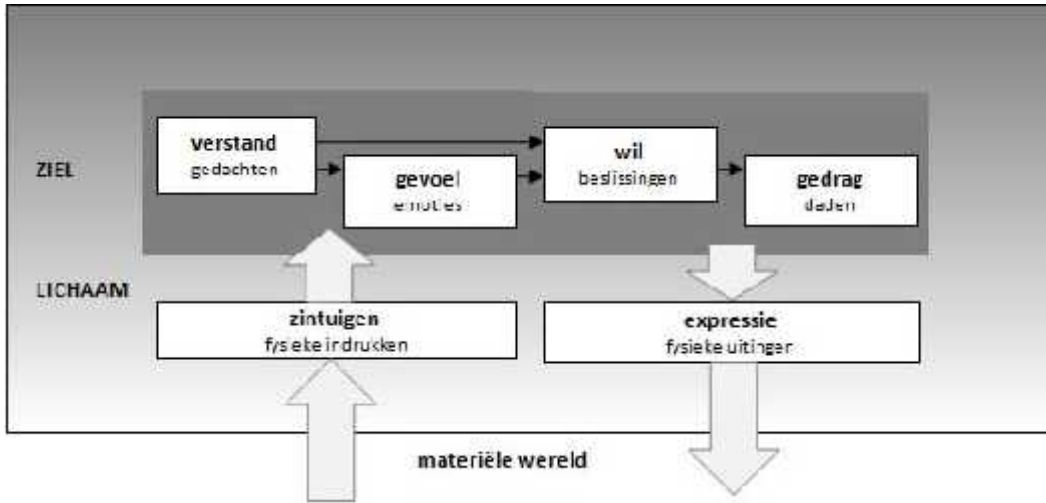
De mens is geschapen als evenbeeld van God. Zoals we eerder zagen komt dat tot uitdrukking in de menselijke drie-eenheid, die een afbeelding is van de goddelijke drie-eenheid. Maar het evenbeeld- van-God zijn gaat nog veel verder. We kunnen namelijk ook duidelijke overeenkomsten zien tussen

1. de vier karakteraspecten van God (die worden afgebeeld door de vier cherubs voor Gods troon, Openbaring 4) en
2. de vier belangrijkste aspecten van de menselijke ziel.

Gods karakteraspect	heeft te maken met...	menselijk zielsaspect
wijsheid	wat God (BE)DENKT met betrekking tot zijn schepping	verstand
vriendelijkheid	wat God VOELT van en voor zijn schepping	gevoel
kracht	wat God WIL met zijn schepping	wil
zorgzaamheid	wat God DOET voor zijn schepping	gedrag

Menselijke ziel als afbeelding van Gods wezen

In 'Herscheping' komen we deze vier zielsaspecten bij veel onderwerpen tegen, waarbij de unieke vier-aspecten benadering van 'Herscheping' wordt gehanteerd.

Er is natuurlijk veel wisselwerking tussen verstand, gevoel, wil en gedrag. Enkele van de belangrijkste zijn:

1. Het verstand geeft gedachten door aan de wil als een soort advies voor een bepaald gedrag.
2. Het gevoel wordt voor een belangrijk deel vanuit het verstand aangestuurd. Je gedachten bepalen meestal je gevoelens.
3. Het gevoel geeft ook een advies aan de wil tot een bepaald gedrag.
4. De wil besluit op grond van de adviezen van verstand en gevoel tot een bepaald gedrag.
5. Het gedrag doet wat de wil heeft bepaald.

Van deze vier functies heeft de wil de leidende rol. Als het erop aankomt worden DAAR de beslissingen genomen.

Functies van de ziel en karakteraspecten

De vier functies of aspecten van de ziel hangen samen met vier karakteraspecten, zoals we kunnen zien in het volgende overzichtje:

zielsaspect	heeft te maken met...	karakteraspecten
verstand	denken	verstandelijk
gevoel	voelen	gevoelsmatig
wil	willen	wilskrachtig
gedrag	doen	evenwichtig

Karakteraspecten

Omdat bij ieder mens het verstand, het gevoel, de wil en het gedrag een rol spelen, heeft ieder mens elk iets van deze vier karakteraspecten in zich. Maar iedereen is geboren met een unieke combinatie van verstandelijke, gevoelsmatige, wilskrachtige eigenschappen en dat maakt ieders karakter uniek. God heeft elk mens als een uniek evenbeeld van Hem zelf gemaakt. Menselijke eigenschappen, dus ook deze karakteraspecten, zijn afbeeldingen van Gods karaktereigenschappen. Voor iedere gelovige is het een uitdaging om zijn aangeboren karakter (ook wel temperament genoemd) verder te ontwikkelen om op een unieke manier beelddrager van God te zijn. Je persoonlijke karakter speelt een enorm belangrijke rol bij je geloofsgroei.

Hier is veel meer over zeggen. Zie daarvoor hoofdstuk 'Karakter en geloofsgroei'.

2.3.8. Menselijk hart

"Zoals het water het gelaat weerspiegelt, zo weerspiegelt het hart van de mens de mens."
(Spreuken 27:19, NBG51)

Woordgebruik

In de Bijbel komen we vaak het woord 'hart' tegen. Die term geeft aan dat het gaat om het diepste wat in de mens ligt, om de diepste motivaties voor onze gedragingen. In de Bijbel wordt het woord op uiteenlopende manieren gebruikt, maar meestal in de betekenis van het diepere innerlijk van de mens.

In het algemene spraakgebruik heeft het woord 'hart' een ruimere betekenis. Kijk maar naar de volgende voorbeelden:

- van je hart geen moordkuil maken (je diepere gedachten)
- in je hart weten dat je fout bent geweest (geweten)
- over je hart strijken (iemand vergeven)
- een hart van goud (karakter)
- hij heeft hart in zijn lijf (moed)
- je hart laten spreken (diepere gevoelens)
- je hart kan breken (van diep verdriet)
- alles wat je hart begeert (verlangens, ook in de gevoelsfeer)
- je hart aan iemand geven (liefdevolle toewijding)
- je hart ergens inleggen (wat je ten diepste beweegt)

Hart en geest

De Bijbel noemt de beide termen 'hart' en 'geest' vaak in één adem. Voorbeelden:

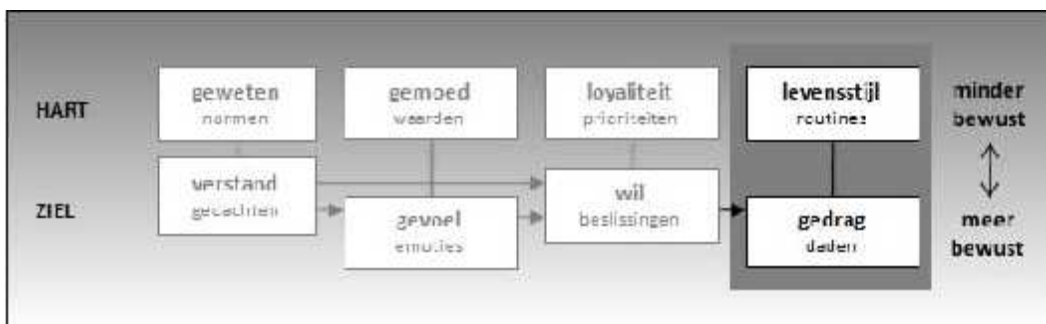
"... In den hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van **geest**, om de **geest** der nederigen en het **hart** der verbrijzelden te doen opleven." (Jesaja 57:15, NBG1951)

"Een vrolijk **hart** maakt een gezicht blij, maar door hartenleed wordt een **geest** neerslachtig." (Spreuken 15:13, HSV2010)

"Een nieuw **hart** zal Ik u geven en een nieuwe **geest** in uw binnenste; het hart van steen zal ik uit uw lichaam verwijderen en ik zal u een **hart** van vlees geven. Mijn **geest** zal ik in uw binnenste geven..." (Ezechiël 36:26-27, NBG1951)

Deze teksten zijn voorbeelden van parallellismen die je in het Oude Testament veel tegenkomt, waarbij hetzelfde op twee verschillende manieren wordt uitgedrukt. Let op: in veel moderne vertalingen worden de begrippen geest, hart en ziel vaak 'wegvertaald' en vervangen door gemakkelijker leesbare uitdrukkingen. Voor bestudering van dergelijke onderwerpen kun je beter de NBG1951, TELOS1982 of HSV2010 vertaling gebruiken omdat die deze begrippen veel consistentere weergeven.

Hart en ziel

Verder komen we in de Bijbel het woord 'hart' tegen in allerlei betekenissen die te maken hebben met de diepere kant van ons zielenleven. In 'Herscheping' bedoelen we met 'ziel' ons bewuste leven en met 'hart' het minder bewuste deel van ons innerlijk dat onze ziel motiveert.

"... ieder binnenste en **hart** is ondoorgrondelijk" (Psalm 64:7, NBG1951)

Ook vinden er in het hart 'overleggingen' plaats, waarin diepere gevoelens, gedachten en motivaties een rol spelen.

"Waarom overlegt u deze dingen in uw **hart**?" (Marcus 2:8, HSV2010)

Evenals de ziel maakt ook het hart gebruik van het geheugen, waarin een veelheid van (meestal onbewuste) ervaringen, impressies, woorden, gedachten, gevoelens, gedragingen, enzovoort, zijn opgeslagen. Je kunt wel informatie uit je hart naar boven halen, maar meestal op een indirecte manier.

"Wat omgaat in een mensens **hart** is als diep verborgen water, iemand met inzicht brengt het naar boven." (Spreuken 20:5, NBV2004)

We onderscheiden vier functies van het hart, die elk verbonden zijn met de bijbehorende functie van de ziel. Je zou ze kunnen beschouwen als hulpfuncties die de bijbehorende functies motiveren...

zielsaspect	functies	hartsaspect	motiverende functies
verstand	denken, bedenken	geweten	diepere gedachten en overwegingen; beoordelen goed of slecht, waar of onwaar; zonden en tekortkomingen waarnemen; hanteren van overtuigingen, normen en idealen; wijsheid
gevoel	voelen, beleven	gemoed	diepere gevoelens; beoordelen in hoeverre je iets fijn of belangrijk vindt; omgaan met behoeften, en verlangens
wil	willen, kiezen	loyaliteit	doelstellingen bepalen, prioriteiten stellen; toewijding, aanbidding
gedrag	doen, optreden	levensstijl	karaktergebonden gedragspatronen, voorkeursgedrag, gewoonten

Functies van ziel en hart

Goed omgaan met je hart

Gelovigen worden aangespoord hun hart op God te richten. Goede voorbeelden van dagelijkse gebeden vinden we in het volgende Bijbelgedeelte:

"Wat mijn mond zegt en mijn **hart** overweegt, laat het U genoeg doen, HEER, mijn rots, mijn verlosser." (Psalm 19:15, WV1995)

"Mijn God, doorgrond mij, kijk in mijn **hart**, onderzoek mij, peil mijn **gedachten**." (Psalm 139:23, GNB1996)

Gods Woord spoort ons aan om verstandig om te gaan met ons hart, omdat het zo'n centrale rol speelt in ons leven. Zorgvuldigheid is geboden bij het ontwikkelen van normen en waarden, idealen, doelstellingen en prioriteiten en vooral bij het bepalen waar je je liefde en loyaliteit op richt.

"Van alles waarover je waakt, waak vooral over je **hart**, het is de bron van je leven." (Spreuken 4:23, NBV2004)

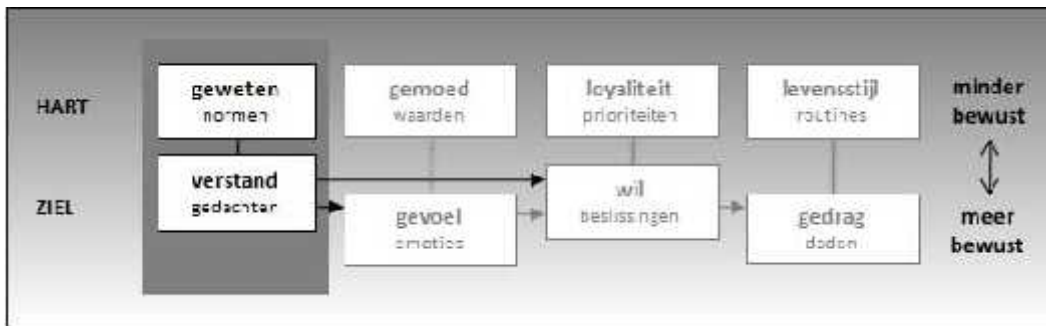
Het hart kan de schatkamer van je ziel zijn en een bron van levensvreugde. Als het hart niet zuiver is, wordt het een bron is van verwarring en innerlijke verdeeldheid. De een heeft een hart van goud, de ander een hart van steen.

Hart en geloof

Het geloof van een christen is een zaak van het hart. Vandaar dat de uitdrukking dat Jezus in het hart van elke gelovige woont door de Heilige Geest. Ook daaruit blijkt weer dat hart en geest twee functies zijn die dicht bij elkaar liggen.

"... opdat Christus door het geloof in uw harten woont ..." (Efeziërs 3:17, HSV2010)

2.3.9. Verstand en geweten

Verstand

Je verstand is het aspect van je ziel waar je gedachten zich bewegen. Met je verstand verwerk je informatie en ideeën die vanuit de buitenwereld of van binnen uit komen. Je verstand bevat twee kanten die in zekere zin elkaars tegenpool zijn en elkaar aanvullen: het analytische denkvermogen en het creatieve denkvermogen. Het analytische denkvermogen wordt ook in verband gebracht met intelligentie.

Met je analytische denkvermogen kun je:

- gegevens sorteren, combineren en verwerken
- conclusies trekken uit gebeurtenissen en feiten,
- kennis verzamelen
- begrijpen wat je leest of hoort, inzicht krijgen

Met je creatieve denkvermogen kun je:

- fantaseren, inbeelden, allerlei dingen in je gedachten voorstellen
- allerlei kunstuitingen produceren, zoals muziek, dichtkunst, beeldende kunst
- nieuwe gedachten genereren

Geweten

Je geweten is een belangrijke functie van je hart ter ondersteuning van je verstand. Omdat hart en ziel min of meer in elkaar overvloeien is er natuurlijk geen precieze grens aan te wijzen tussen verstand en geweten. Met je geweten kun je onder meer:

- bezig zijn met diepere gedachten en overwegingen
- beoordelen of goed of slecht is, waar of onwaar, echt of onecht
- zonden en tekortkomingen waarnemen
- hanteren van overtuigingen, normen en idealen
- wijsheid ontwikkelen

Enkele van deze mogelijkheden gaan we nu iets verder uitwerken.

Geweten - diepere gedachten

Een paar voorbeelden van diepere gedachten en overwegingen:

*"Hij (=God) heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm. Hij heeft hen die hoogmoedig zijn in de gedachten van hun **hart** uiteengedreven." (Lucas 1:51, HSV2010)*

*"Nu waren daar enige van de schriftgeleerden gezeten en zij overlegden in hun **harten**..." (Marcus 2:8, NBG1951)*

*"Er ontstond een meningsverschil onder hen over de vraag wie van hen de belangrijkste was. Maar toen Jezus de overweging van hun **hart** zag, nam Hij een klein kind en zette dat bij Zich." (Lucas 9:46-47, HSV2010)*

De 'overwegingen in het hart' zijn gedachten waarvan we ons maar ten dele bewust zijn. Ons diepe denkvermogen is ook de plaats waar onze wijsheid groeit en ons inzicht in de belangrijke dingen van het leven. Daarmee kan men open staan of juist blind zijn voor de waarheid van God:

*"... Lydia, een purperverkoopster uit de stad Thyatira, hoorde toe, en de Here opende haar **hart** zodat ze aandacht schonk aan hetgeen door Paulus gezegd werd."
(Handelingen 16:14, NBG1951)*

*"Tot op vandaag ligt er een sluier over hun **hart**, telkens als de wet van Mozes wordt voorgelezen."
(2 Korintiërs 3:15, NBV2004)*

Geweten - goedkeuring of afkeuring

Het geweten helpt je om onderscheid te maken tussen goed en kwaad, tussen waarheid en leugen, tussen echt en onecht. Het is als het ware de scheidsrechter en bewaker van je hart. Een goed ontwikkeld geweten leidt tot een gezond plichtsbef en spoort je aan tot moreel verantwoorde keuzen en daden. Het spoort je ook nadrukkelijk aan om eerlijk te zijn.

Je geweten beoordeelt alles wat in je ziel omgaat en geeft zijn goedkeuring of afkeuring op grond van je eigen normen, principes en idealen. Als je bijvoorbeeld overweegt om iets te gaan doen, zegt het geweten je van tevoren of het akkoord is of juist niet. Ook nadat je iets gedaan hebt spreekt het geweten zich uit om je te laten weten of het goed was wat je gedaan hebt.

Goedkeuring door je geweten resulteert vaak in een tevreden gevoel. Afkeuring zorgt voor schuldbesef in je verstand, en vaak ook gevoelens van schaamte. Je geweten beoordeelt ook jezelf als persoon. Als je jezelf positief beoordeelt versterkt dat je gevoel van eigenwaarde. Als je jezelf negatief beoordeelt, leidt dat tot een gevoel van schaamte of, als dat veelvuldig gebeurt, tot minderwaardigheidsgevoelens.

Ontwikkeling van het geweten

De ontwikkeling van het geweten begint bij kinderen op de leeftijd van 3-5 jaar. Dan ontstaat langzamerhand een zeker normbesef, doordat het leert dat de ouders bepaald gedrag goedkeuren en ander gedrag afkeuren. Toepassing van straf en beloning kan daar vanaf die tijd goed bij helpen. Op die leeftijd kunnen ze zich nog niet goed verplaatsen in de gedachten en gevoelens van anderen dus het is ze niet kwalijk te nemen als ze anderen onbewust kwetsen. Het belang van regels of normen is buitengewoon groot: ze zorgen voor gezonde stabiliteit in je leven, mits ze consequent worden toegepast. Vooral in de kleuterleeftijd is het van belang dat kinderen leren om goed met regels om te gaan.

Op de leeftijd van 6-8 jaar hangen kinderen tamelijk sterk aan regels, zonder dat ze de onderliggende bedoelingen van die regels goed doorhebben. Dat is ook niet zo belangrijk; dat begrip komt later wel. Op de leeftijd van 9-11 jaar speelt het voorbeeld van de ouders een belangrijke rol. Ze beginnen de onderliggende betekenis van regels te begrijpen. Vanaf ongeveer 12 jaar is het geweten redelijk ontwikkeld en kunnen kinderen een goed besef van goed en kwaad hebben. In de puberteit gaan kinderen vooral de regels van ouders en anderen uittesten, maar dat is een ander verhaal.

Het is een joods gebruik dat kinderen op 12-jarige leeftijd Bar Mitswa ondergaan, waarna ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun daden met een voldoende besef van goed en kwaad. Daarvoor waren de vaders verantwoordelijk voor het gedrag van hun kinderen. Zo'n ritueel geeft wel veel duidelijkheid in een gezin! Ook voor niet-joden is het een goede zaak om kinderen vanaf ongeveer die leeftijd verantwoordelijk te stellen voor hun daden; dat is goed voor het proces van zelfstandig en volwassen worden.

Verstand, geweten en geloof

Met het verstand kunnen we Gods waarheid (vooral uit de Bijbel) tot ons nemen, verwerken en ons eigen maken. Gods waarheid is de basis van het geloofsleven. Het geloof zelf is een aangelegenheid van het hart, waarbij het geweten een belangrijke rol speelt.

Door de invloed van de zonde is het geweten van alle mensen op aarde aangetast.

*"...hun overpeinzingen zijn volkomen zinloos hun onverstandig **hart** is verduisterd."
(Romeinen 1:21, NBV2004)*

De verstandskant van je bekering houdt in dat Gods Geest in de eerste plaats je verstand opent om de waarheid te vatten. Die innerlijke overtuiging vindt dus plaats in je geweten. Dat geldt ook voor de overtuiging die je krijgt dat je vanuit jezelf een zondaar bent en niet kunt leven zonder Gods vergeving. Daarmee wordt een basis gelegd voor het geloof dat ertoe leidt om je leven aan Jezus over te geven.

Bij een wedergeboren mens is Gods Geest in de geest van de mens komen wonen om vandaar uit een reinigende werking op het geweten uit te oefenen. Dit gebeurt doordat de wedergeboren mens vergeving van zonden ontvangt. Het gezuiverde geweten wordt afgestemd op Gods normen. Hierover is in het Oude Testament al geprofeteerd door Jeremia toen hij schreef over het Nieuwe Verbond:

*"... Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun **hart** schrijven..."
(Jeremia 31:33, NBV2004)*

Van ongelovigen zegt de Bijbel echter het volgende:

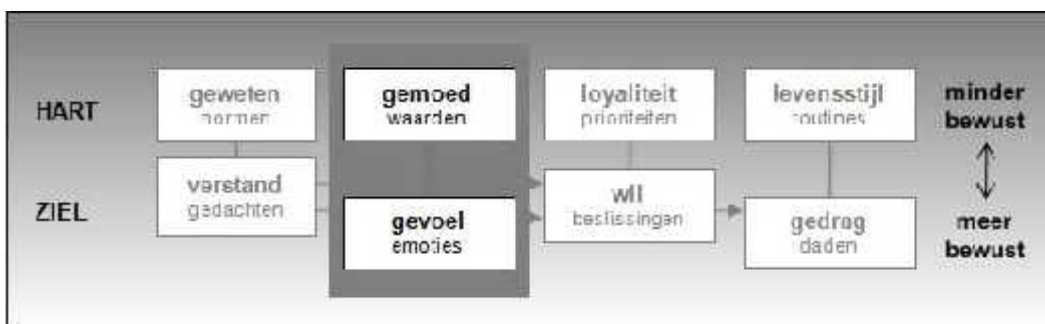
*"...verduisterd in hun **verstand**, vervreemd van het leven Gods om de onwetendheid, die in hen heerst..." (Efeziërs 4:18, NBG1951)*

Geloofszekerheid

Geloofszekerheid is de verstandelijke kant van het geloof. Gedurende het proces van geloofsgroei speelt het verstand en geweten een cruciale rol. Het is belangrijk om een fundament van waarheid in je leven te hebben en om het onderscheid te leren zien tussen waarheid en de leugens waar je mee geconfronteerd wordt. De waarheid wordt verwoord in de Bijbel, waaruit je Gods wil leert kennen. Ook leer je open te staan voor Gods persoonlijke leiding in je leven. Op grond daarvan ontwikkel je een gezonde, Bijbelse positieve manier van denken. Het is van levensbelang om je geweten rein te houden door zonden te vermijden en zo nodig te belijden.

Dit wordt allemaal uitvoerig uitgewerkt in 'Herscheping' deel 6 'Geloofszekerheid'.

2.3.10. Gevoel en gemoed

Gevoel

Je gevoel is de functie van je ziel, waarbinnen je emoties of gevoelens zich afspelen. Alles wat je meemaakt aan gebeurtenissen, ontmoetingen, wat je hoort, ziet, voelt of ruikt, het komt allemaal via je zintuigen van buiten naar binnen en laat allerlei gevoelsindrukken achter. Met je verstand ben je bewust van je leven, met je gevoel beleef je je leven.

Gemoed

Je gemoed is de hulpfunctie van je gevoel, die van binnen uit allerlei gevoelens in beweging zet. In je gemoed spelen waarden en behoeften een belangrijke rol.

In je gemoed bevinden zich je diepere gevoelens. Verder beoordeel je in je gemoed in hoeverre je iets fijn of belangrijk vindt. In je gemoed spelen ook je persoonlijke behoeften en verlangens een belangrijke rol.

Gevoel: omgaan met emoties

Het woord emotie komt van het Latijnse woord 'emovare' dat 'in beweging zetten' betekent. Emoties zijn krachtige drijfveren voor je gedrag. Meestal heeft een emotie een duidelijk positieve of negatieve lading, waarmee we aangeven of we iets als prettig of juist als onprettig ervaren. Zo kunnen we verdriet, angst en boosheid als negatieve emoties ervaren, terwijl we liefde, blijdschap en vrede vooral als positieve emoties ervaren. Van prettige emoties kunnen we genieten. Maar als je bijvoorbeeld een irriterende buikpijn hebt, is dat een aansporing om naar de dokter te gaan, zodat de oorzaak van die pijn kan worden bestreden.

Je sociale leven is ook gekoppeld aan je gevoelsleven. Elke persoon die je ontmoet, heeft een bepaalde uitwerking op je gevoel: je voelt je bijvoorbeeld prettig en veilig bij de een, of juist heel onbehaaglijk of verward bij een ander. De meest intense gevoelens ervaar je bij het contact tussen mensen onderling. Denk maar aan gevoelens van verliefdheid, verdriet om het verlies van een geliefde, haat, jaloezie. Wat mensen voor je betekenen en wat mensen je aandoen speelt sterker in op je gevoelens dan al het andere.

Gevoelens zijn erg persoonlijk en subjectief. Daarom mogen ze nooit je leven beheersen. Wie zich door zijn gevoel laat overheersen, is als een stuurloos schip dat zich door de golven en de wind laat meeslepen. Gevoelens mag je ook niet negeren, want God heeft ze niet voor niets gegeven. Ze vertellen je vooral wat in je hart leeft en helpen je om niet als een machine, maar als een méns door het leven te gaan. Daarom moeten gevoelens de juiste plek krijgen in je leven, maar wel onderworpen blijven aan het verstand dat zich richt op de stabiliserende invloed van God Woord.

Gevoelens zijn eigenlijk indicatoren, die je laten merken hoe je je omgeving ervaart. Gevoelens zijn dus erg subjectief en daarom mogen ze nooit je leven beheersen. Wie zich door zijn gevoel laat overheersen, is als een stuurloos schip dat zich door de golven en de wind laat meeslepen. Gevoelens mag je ook niet negeren, want God heeft ze niet voor niets gegeven. Daarom moeten gevoelens de juiste plek krijgen in je leven, maar wel onderworpen blijven aan het verstand dat zich richt op de stabiliserende invloed van God Woord. In zijn algemeenheid kunnen we zeggen: laat je door je verstand sturen en laat je door je gevoel adviseren en waar nodig bijsturen.

Gemoed: diepere gevoelens

Het gemoed is de functie van het hart waarbij we vooral denken aan de diepste gevoelens en de manier waarop wij ons leven beleven. De 'dikke Van Dale' geeft de volgende definitie: ... het binnenste van de mens als zetel van zijn geestelijk gevoel, zijn neigingen, hartstochten en stemmingen.

Het woord 'gemoed' is niet erg gangbaar meer in het dagelijkse spraakgebruik en het komt als zodanig niet vaak voor in de gangbare Bijbelvertalingen. Toch beschrijft het precies waar we het hier over hebben. Een paar voorbeelden uit de Bijbel waarbij het direct of indirect over het gemoed gaat:

"... de oprechte wens van mijn hart..." (Romeinen 10:1, HSV2010)

"... het hart vertroosten..." (Kolossenzen 4:8, NBG1951)

*"Toen haastte hij (=Jozef) zich weg, want bij het zien van zijn broer schoot zijn **gemoed** vol, hij voelde dat hij zijn tranen niet kon bedwingen. Hij ging een kamer binnen en daar huilde hij." (Genesis 43:30, NBV2004)*

*"Ik, Daniël, was tot in het diepst van mijn **gemoed** geraakt..." (Daniël 7:15, NBV2004)*

Het gevoel is ook de plaats waar verleiding kan plaatsvinden. Een verleiding zorgt meestal voor een gevoelsreactie van verlangen, begeerte of hartstocht. Wie in verleidelijke situaties naar zijn gevoelens luistert, is verloren. Het beste wapen tegen verleiding is: je verstand gebruiken en naar je geweten luisteren, maar we weten allemaal dat gevoelens onder die omstandigheden vaak veel luider spreken dan verstandige gedachten....

Gemoed: behoeften en verlangens

Je gemoed is ook waar je innerlijke behoeften vastliggen. Behoeften zijn de basisverlangens in je hart. De mate waarin aan je levensbehoeften is voldaan is bepalend voor de mate waarin je je gelukkig voelt. Dit kan zich uiten in gevoelens zoals vrede of onvrede, blijdschap of verdriet, genot of pijn.

Geluksgevoel is heel subjectief. Waar de een zich doodongelukkig in voelt, kan voor een ander het toppunt van gelukzaligheid zijn. Behoeften in je hart leiden vaak tot verlangens. Van sommige behoeften ben je bewust, zoals behoefte aan drinken als je dorst hebt. Van andere behoeften ben je minder bewust, zoals behoefte aan veiligheid; maar als er gevaar dreigt komt die behoefte wel naar boven. Veel behoeften liggen op het lichamelijke vlak, zoals behoeften aan eten en drinken. Maar ieder mens heeft ook geestelijke behoeften waardoor je gaat verlangen naar zingeving in je leven en relaties. De diepste geestelijke behoefte van de mens kan pas bevredigd worden als hij kennis maakt met zijn Schepper en de geestelijke verbondenheid met Hem door de Heilige Geest.

In ons gevoelsleven spelen ook verlangens een belangrijke rol. Verlangens komen over het algemeen voort uit behoeften. Bij sterke verlangens kunnen we ook spreken over begeerten en hartstochten. Verlangens, begeerten en hartstochten oefenen krachtige druk uit op de wil om daaraan te voldoen. Ook verleidingen kunnen daarbij een sterke rol spelen.

Zie meer hierover in onderwerp 'Behoeften' in hoofdstuk 'Gelukkig leven'.

Gemoed: waarden en waardeoordelen

Geweten en gemoed voeren allebei een beoordeling uit en liggen als zodanig in elkaars verlengde. Terwijl je geweten bepaalt in hoeverre iets goed of slecht is volgens je normen en idealen, zo bepaalt je gemoed welke waarde je hecht aan wat je bedenkt of ervaart. Je gemoed beoordeelt alles volgens jouw persoonlijke waarden en geeft daar een waardeoordeel over en dat leidt tot positieve of negatieve emoties: je vindt iets mooi of lelijk, prettig of onprettig, enzovoort.

Jezus zei:

"Waar je schat is, daar zal ook je hart zijn." (Matteüs 6:21, NBV2004)

In je hart liggen je waarden vastgelegd ofwel een lijst met alles wat je waardevol vindt in je leven en waaraan je je geluk of welbevinden ontleent. Waarden (we spreken ook wel van gevoelswaarden) kunnen te maken hebben met:

- relaties (zoals met God, met mensen die iets voor je betekenen, vriendschappen, verliefdheid)
- persoonlijke smaak of stijl (zoals de muziek waar je van houdt, de kleding die je prettig vindt, wat je lekker of mooi vindt)
- interesses, favoriete vrijetijdsbesteding
- materiële dingen, waar je waarde aan hecht (zoals geld, mooie spullen, verzamelobjecten)
- persoonlijk welzijn (zoals gezondheid, veiligheid)
- immateriële zaken (zoals succes, respect, gezin, kerk)

Je waardesysteem wordt voor het grootste deel gevormd door je persoonlijke levenservaring. Uit ervaring heb je allerlei waarden aangeleerd doordat je het ene meer ging waarderen dan het andere. Zo heb je waarschijnlijk geleerd dat patat lekker is en dat aangebrande spruiten vies zijn. Of heb jij een andere smaak? Verder hebben waarden zich ontwikkeld door je aandacht en interesse.

Als het goed is lopen normen en waarden zoveel mogelijk parallel, anders ontstaan er conflicten. Als je geweten bijvoorbeeld zegt dat een lekker groot stuk chocolade slecht voor je is, maar je gemoed zegt dat het lekker is, wat doe je dan?

Zie meer hierover in onderwerp 'Waarden' in hoofdstuk 'Gelukkig leven'.

Gevoel, gemoed en geloof

Gevoelservaringen spelen een belangrijke rol in het geloofsleven. Met het gevoel kun je de geestelijke verbondenheid met God ervaren, Gods vrede en blijdschap ontvangen en beleven. Gelovigen die het gevoelsaspect in hun geloofsleven missen komen vaak onecht en theoretisch over. Maar vergis je niet: er zijn ook mensen die vanwege hun karakter weinig gevoelens kennen, maar toch oprechte, volwassen gelovigen zijn.

Door de invloed van de zonde is het waardesysteem van alle mensen op aarde sterk bezoedeld door hebzucht, genotzucht en alles waardoor we ons laten verleiden.

*"...hun **hart** is volleerd in hebzucht..." (2 Petrus 2:14, NBG1951)*

Bij de bekering spelen persoonlijke ervaringen een belangrijke rol. Als je mensen leert kennen die echte christenen zijn, kan dan een aansporing zijn om te verlangen naar wat zij hebben. Ook persoonlijke omstandigheden, vooral moeilijkheden of crisissituaties, kunnen mensen ertoe brengen om te verlangen naar een ander soort leven, een zinvol leven, en dat is precies wat Jezus wil aanreiken. Voordat je ervoor kiest om je leven aan Jezus te geven, wil je gemoed graag een basis voor vertrouwen hebben. Een belangrijke vraag is dan: vertrouw ik de Bijbel en Jezus goed genoeg dat ik christen wil worden? En vertrouwen is een zaak van het gemoed, niet van het verstand.

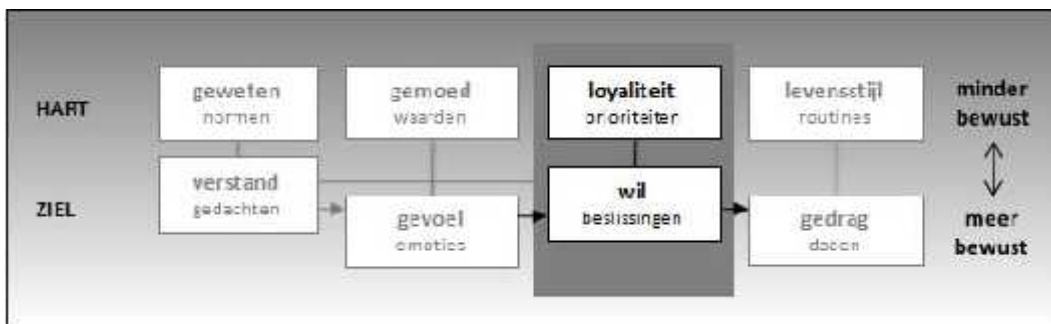
Geloofsbeleving

Geloofsbeleving is de gevoelskant van het geloof. De omgang met God door dagelijks gebed wordt ook een belangrijk aspect van het christenleven als het goed is. Niemand leeft zonder ooit moeilijke omstandigheden mee te maken. Daarin wordt je geloof getest op echtheid, maar voor een wedergeboren gelovige is de omgang met medegelovigen van groot belang en ook de verbondenheid met een plaatselijke gemeente.

God wil je helpen om goed door beproevingen heen te komen en er zelfs sterker van te worden. Andere strijdpunten in je gevoelsleven zijn verleidingen. Ook daardoor wordt de echtheid van je geloof beproefd en God wil je ook daardoor helpen sterker te worden. Je gaat steeds meer waarde hechten aan Gods zegeningen, speciaal op het geestelijke vlak. Daardoor ervaar je veel meer levensgeluk dan toen je nog zonder die persoonlijke verbondenheid met God leefde. Niets maakt zo blij en gelukkig als het ervaren van Gods zegeningen en zijn aanwezigheid in je leven:

Dit wordt allemaal uitvoerig uitgewerkt in 'herscheping' deel 7 'Geloofsbeleving'.

2.3.11. Wil en loyaliteit

Wil

Je wil is het hoofdkwartier van je bewuste persoonlijkheid (in je ziel), waarmee je de dagelijkse beslissingen neemt en keuzen maakt. In je wil worden je meningen en opvattingen gevormd. Je wil wordt geadviseerd door je verstand en je gevoel. Aan de andere kant stuurt de wil het verstand aan door bewust te kiezen op een bepaalde manier te denken. Bij de wil ligt ook de morele verantwoordelijkheid voor je daden. Elke zonde begint met een verkeerde keuze van je wil op basis van gedachten en gevoelens. Elke goede daad begint met keuze om het goede te doen.

Loyaliteit

Loyaliteit is een prachtig woord omdat het te maken heeft met wat ons hart het meest beroert. Het is ook de naam die we gegeven hebben aan de functie van het hart die de wil motiveert of aanstuurt. Je loyaliteit geeft in grote lijnen aan:

- wat de belangrijkste doelstellingen en prioriteiten van je leven zijn
- waar je je door laat beheersen
- waar je je hart op gezet hebt
- waar je in gelooft
- waar je je krachten aan wilt geven
- wie je onvoorwaardelijk lief hebt
- wie of wat je toewijding en aanbidding waard is

Loyaliteit is de krachtigste innerlijke motivatie om het allerbeste van jezelf te geven. Je identiteit wordt vooral bepaald door je loyaliteit. Je loyaliteit is de bron van je wilskracht, de krachtbron en de motor van je leven.

Loyaliteit: troon van je hart

Je loyaliteit is als het ware de troon van je hart, de belangrijkste motiverende invloed voor al je keuzen en beslissingen. Je loyaliteit beheerst ook de andere functies van je hart:

- **geweten** - Je normen geven aan wat je goed en wat je verkeerd vindt.
- **gemoed** - Je waarden geven aan wat je belangrijk vindt in je leven.
- **levensstijl** - Dit is de manier waarop je jezelf naar buiten toe wilt uiten.

Als iemand zijn leven aan God heeft toegewijd en Hem de eerste plaats in zijn leven heeft gegeven:

- **geweten** - Je wilt leven volgens de normen van Gods leefregels.
- **gemoed** - Je wilt de hoogste waarde toekennen aan geestelijke zegeningen en alles wat met het Koninkrijk te maken heeft.
- **levensstijl** - Je wilt groeien in een levensstijl waarin het karakter van Jezus tot uitdrukking komt.

Loyaliteit: liefde

Je loyaliteit bepaalt ook welke diepgaande relaties je wilt hebben met God en mensen ofwel aan wie je je hart wilt geven. Niet het gevoel, maar de loyaliteit speelt samen met de wil de belangrijkste rol bij ware liefde.

*"Heb de Heer, uw God, lief met heel uw **hart** en heel uw **ziel**, met heel uw verstand en met inzet van al uw krachten." (Marcus 12:30, GNB1996)*

Echte liefde wordt door Gods Geest in het hart van wedergeboren mensen gelegd:

"En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons gegeven is." (Romeinen 5:5, HSV2010)

*"Laat de Heer uw **harten** richten op de liefde van God ..." (2 Tessalonicenzen 3:5, WV1995)*

Zie ook onderwerp 'Liefde' in hoofdstuk 'Vrucht dragen' en hoofdstuk 'Zegenende liefde'.

Wil, loyaliteit en geloof

God heeft de mens een vrije wil gegeven om zelf beslissingen te nemen. Alleen met een vrije wil kunnen liefde, vertrouwen en geloof functioneren. Zonder vrije wil zouden we niet meer dan mario-

netten zijn geweest, zonder enig verantwoordelijkheidsbesef. De vrije wil die God ons heeft gegeven is een van de meest kostbare geschenken in het leven van de mens. Maar daardoor hebben we ook een eigen morele verantwoordelijkheid voor onze daden waarvoor we tegenover onze Schepper verantwoording moeten afleggen.

Bij iemands bekering speelt de wil een cruciale rol. Het gaat daarbij immers om een bewuste keuze te maken om Jezus te volgen, je oude leven af te leggen en het nieuwe leven uit Gods hand te aanvaarden. De kern van het tot geloof komen is het overgeven van je wil aan God, om de zeggenschap van je leven bewust aan Hem over te dragen.

Geloofsgehoorzaamheid en geloofskracht

Geloofsovergave vindt nadrukkelijk plaats vanuit de loyaliteitsfunctie van het hart waardoor iemand zijn hart kan openen voor Jezus en Hem als Verlosser en Heer aannemen. De loyaliteit van een christen tegenover God uit zich ook in een houding van geloofsgehoorzaamheid:

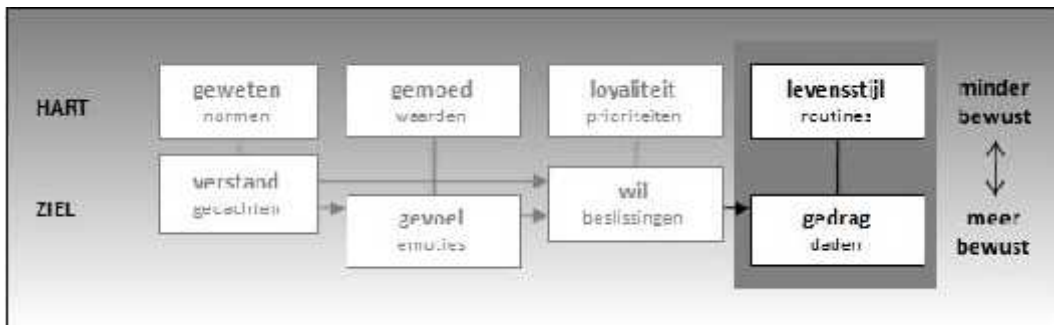
*"... maar nu bent u van **harte** gehoorzaam geworden ... en bent u dienstbaar gemaakt aan de gerechtigheid." (Romeinen 6:17-18, HSV2010)*

"Wie mijn geboden ... bewaart, die is het die Mij liefheeft..." (Johannes 14:21, NBG1951)

Gedurende de geloofsgroei in je leven als christengelovige zul je leren steeds meer je eigen kracht te wantrouwen en te leven vanuit de kracht van Gods Geest. Door ervoor te kiezen om God te vertrouwen en Hem de eerste plaats in je leven geven zul je steeds meer bevrijding in je leven meemaken van zaken waarmee je een verkeerde binding hebt en overwinningen behalen op gebieden waar je voorheen steeds faalde. Ook je toewijding aan God en tegenover Jezus zal daarmee groeien. In elk christenleven is ook innerlijke strijd te voeren tegen de moeiten van het leven. Dan is er de opdracht van Jezus om actief te zijn in Gods Koninkrijk.

Dit wordt allemaal uitvoerig uitgewerkt in 'Herscheping' deel 8 'Geloofskracht'.

2.3.12. Gedrag en levensstijl

Gedrag

Het verstand, het gevoel en de wil worden in veel geschriften genoemd als de belangrijkste functies van de menselijke ziel. In 'Herscheping' hanteren we nog een vierde functie: het gedrag. Hiermee voer je uit wat je met je verstand hebt overdacht, waar je gevoel zijn mening over heeft gegeven en wat je wil uiteindelijk heeft besloten. Het gevolg is dat je bijvoorbeeld iets gaat bedenken, zeggen of doen.

Terwijl de wil bepaalt WAT je gaat doen, bepaalt het gedrag HOE je het gaat doen. De manier, waarop je uiting geeft aan wat in je leeft, wordt door allerlei factoren bepaald. Het heeft te maken met wat je gedurende je leven tot dusver hebt geleerd, maar ook met wat acceptabel is in de gegeven omstandigheden. Ook heeft het te maken met je persoonlijke smaak en stijl binnen de beperkingen van je lichaam en van de middelen die je tot je beschikking hebt.

Levensstijl

Je levensstijl is bepalend voor het totale voorkeursgedrag, dat je jezelf in de loop der jaren hebt aangeleerd. Je levensstijl is dus als het ware het product van wat er in je hart leeft en dat zich uit in een manier van leven.

Alle dingen die je in je leven ooit meemaakt zijn als het ware bouwstenen voor je levenservaring. Ze worden allemaal opgeslagen in je geheugen. Zelfs vóór je geboorte is dat proces al begonnen. Door herhaaldelijk hetzelfde te doen, ontstaan gedragspatronen of gewoonten. Hoe vaker je iets op dezelfde manier doet, hoe meer je geneigd bent om het een volgende keer weer precies zo te handelen. Daardoor kun je heel veel dingen routinematig doen, zonder dat je er bij hoeft na te denken. Mensen doen verreweg het meeste uit routine, slechts een klein deel doen ze bewust. Voorbeelden van sterk routinematige handelingen: lopen, fietsen, een muziekinstrument bespelen, maar ook: standaardreacties op bepaalde gebeurtenissen. Maar al deze dingen hebben we ooit moeten leren!

Gedrag, levensstijl en geloof

Als iemand zich tot God bekeert dan is het een heel natuurlijke zaak om te verlangen naar gedragsverandering. Je staat dan immers op het punt om door wedergeboorte een nieuw leven te krijgen in verbondenheid met Gods Geest. Daar horen nieuwe gedragingen en een nieuwe levensstijl bij.

Het geloof van de christen behoort zich uit te drukken in daden van liefde en gehoorzaamheid aan God en liefde voor de medemens. Geloof dat zich niet in daden uitdrukt, is volstrekt waardeloos.

*"Zo is het ook met het geloof: als het niet tot **daden** komt, is het, op zichzelf genomen, dood." (Jakobus 2:17, GNB1996)*

Geloofspraktijk

Geloofspraktijk is de gedragskant van het geloof. De geestelijke resultaten van de geloofspraktijk worden ook wel geestelijke vruchten genoemd. De belangrijkste geestelijke vrucht is een vorm van liefde, die je niet uit jezelf kunt opbrengen maar die van God komt. Dat is de zegenende liefde die geheel belangeloos is.

Het resultaat van dit alles is ook dat je als persoon steeds meer op Jezus gaat lijken. Je karakter gaat steeds meer trekken van Gods karakter krijgen. Heel veel aspecten van het geestelijk groeiproces hebben direct te maken hebben met je persoonlijke karakter met zijn sterke en zwakke kanten. Daarom is karakterverandering de basis voor de vernieuwde levensstijl van de gelovige.

Dit wordt allemaal uitvoerig uitgewerkt in 'Herscheping' deel 9 'Geloofspraktijk'.
--

